

nummer 128 januari 1986

OSTRO

BLAD VAN DE ECONOMISCHE
FACULTEIT AAN DE
UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

REDACTIE

Maria Brouwer
Ruben Bergkamp
Esther Bijlo
Koos Boering
Gosia Bos-Karczewska
Adriaan Dorresteyn
Marleen Janssen Groesbeek
Marcel Klopper
Marcel Michelson
Ruurd Mulder
Henry Tjoe-Ny
Paul Wind

ADRES

Jodenbreestraat 23
kamer 2386
1011 NH Amsterdam

telefoon: 525 2497

Adreswijzigingen:

Studentenadministratie
Jodenbreestraat 23
1011 NH Amsterdam

Reacties

De redactie stelt zich open voor reacties,
behoudt zich echter het recht voor deze in
te korten.

ADVERTENTIES

Advertentietarieven zijn op aanvraag
verkrijgbaar.
Opdrachten bij voorkeur schriftelijk aan de
redactie richten.
Voor telefonische inlichtingen:
(020) 525 2497
(020) 798222 (Ruben Bergkamp)

Rostra verschijnt acht keer per jaar in een
oplage van 3.000 exemplaren.

ISSN 0166-1485

COVER

Dick van Hell

DRUK

Kaal Boek, Nwe Herengr.61, Amsterdam.
telefoon: (020) 262 908

REDACTIONEEL

Het Gaaikema-effect is een nieuw verschijnsel in de Nederlandse politiek, uitgevonden door beroepskoffiedikkijker Maurice de Hond. Het verklaart waarom in het begin van januari de heren Niipels en Den Uyl hun populariteit zagen dalen.

Uit welingelichte kringen vernamen wij dat de campagneleiders van de grote partijen vol enthousiasme in dit gat in *campaigning* zijn gesprongen. Ook de omroepen schijnen niet ongevoelig voor de nieuwe mogelijkheid om de kiezers te beïnvloeden.

Wibo van der Linde, die er persoonlijk belang bij heeft om staatssecretaris Koning een tweede termijn te bezorgen, heeft *Toon Hermans* gestrikt voor een mei-conference. Veronica heeft haar oorspronkelijke wrevel versus minister Brinkman laten vallen nu hij hen toestaat sateliet programma's te maken. Onder het motto 'Nederland is te klein voor Veronica, maar Veronica niet te klein voor Nederland' lijkt Rob Out het CDA te gaan steunen.

Klapwiekend van de whisky, op de terugweg van een feestje bij Aad Kosto, vertelde Marcel van Dam aan onze correspondent dat Jac Spijkerman met cabaret Dubbel en Dwars de meifeesten gaat opfleuren. Ondertussen, op de zaak, vernamen wij dat de VPRO Youp van 't Hek heeft gestrikt.

Wie weet waar we uitkomen? Het verschijnsel is reeds in het buitenland gesignaleerd; Coluche als presidentskandidaat in Frankrijk en Reagan met een eigen talkshow onder de naam 'meet the president'. Krijgen we Jeroen Krabbé of Rijk de Gooyer in het Catshuis, of zijn onze politici al komieken en acteurs?

INHOUD

De grillige dollar, EB, RB	pag. 3
Thea de Poel: 'inspanning maar geen magie', MJG	pag. 7
De vrouwen aan de UvA, GBK, MJG	pag. 8
Wisselen zonder wachten, HTM	pag. 11
De SEF is meer dan een winkeltje, Jing Lan Man	pag. 11
Grote steden, verval of innovatie, HTN	pag. 12
Slecht-weer management, KB	pag. 14
Informatie zeilreis 1986	pag. 17
Technologie en vakbeweging, Maria Brouwer	pag. 18
Avantgarde, Belderok	pag. 21
Raad saam, Rob Jorg	pag. 23

De grillige dollar

In de periode 1949 - 1971 werd het internationale monetaire bestel gekenmerkt door een systeem van vaste wisselkoersen. Aanpassingen in de wisselkoersverhoudingen vonden slechts bij hoge uitzondering plaats. Na 1971 werd de convertibiliteit van de dollar in goud tegen een vaste omwisselingsverhouding afgeschaft. Sedertdien kennen we een systeem van flexibele wisselkoersen. Als gevolg van de flexibele wisselkoersen zien we bij vele valuta vanaf die tijd een zeer grillig verloop. Met name de dollar laat een dergelijk verloop zien. Over deze grilligheid van de dollar werd op 12 november jongstleden een economistendag georganiseerd.

Deze economistendag, waar ruim tweehonderd economen op af waren gekomen, besprak de gevolgen van de grillige koersontwikkeling van de dollar. Hiervoor hadden vier inleiders uitgenodigd als vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, de beleggingswereld, het bankwezen en de overheid.

Jhr. Mr. E. van Lennep, adviseur van de minister van financiën, beet de spits af met een algemene beschouwing over de dollar. Van Lennep sprak in een rap tempo en oogstte als niet-econoom veel waardering onder de aanwezigen.

Systemen

Onder evenwichtige economische en politieke verhoudingen weerspiegelen wisselkoersen de verschillen in onder andere inflatie-tempi, betalingsbalansverhoudingen, economische groei, productiecapaciteit en innovatief vermogen tussen landen.

Maar onlangs hebben de ministers van Financiën van de vijf grootste Westerse landen in een gezamenlijk communiqué erkend dat de wisselkoersen de economische machtsverhoudingen niet goed weergeven. Van Lennep vroeg zich af welke rol overheden bij de ontwikkeling van wisselkoersen kunnen spelen. De meeste overheden zijn zeer geïnteresseerd in de externe waarde van hun muntten omdat die een sterke invloed heeft op de concurrentiepositie van een land. Bovendien wordt aan de stabiliteit van de wisselkoers vaak het succes van het gevoerde economische beleid afgemeten. Van Lennep ging in op het Bretton-Woodssysteem en het huidige systeem van zwevende koersen. Hij concludeerde dat de Verenigde Staten, zij het met enige vertraging, toch aan de disciplinaire werking van beide systemen te zijn onderworpen. Onder het Bretton-Woodssysteem werd de VS aan het eind van de jaren zestig gedwongen een pariteitswijziging en interne maatregelen door te voeren. Onder het systeem van zwevende wisselkoersen werd de VS geconfronteerd met een ernstige verslechtering van de concurrentiepositie. De waarde van de dollar is fors gestegen door kapitaaluitvoer naar de Verenigde Staten. Maar in de periode voordat beide systemen beperkingen oplegden aan de VS was er volgens Van Lennep ook al sprake van aanzienlijke verstoringen in internationale goederen- en kapitaalstromen. Het is volgens hem een illusie de fluctuaties van de

dollar te kunnen beperken met een systeem van 'target zones' (een soort Europees Monetair Stelsel op wereldschaal).

De situatie van grote onevenwichtigheden van de betalingsbalansen van de VS enerzijds en Japan en Europa anderzijds, gecombineerd met de ernstige schulden crisis van de Latijns-Amerikaanse landen moet volgens Van Lennep zo spoedig mogelijk worden omgebogen. De constatering dat de dollarkoers omlaag moet en het Amerikaanse begrotingstekort teruggebracht moet worden is niet genoeg. De fundamentele omkering van de handelsstromen tussen de VS, Japan en Europa stelt problemen aan het beleid die men nog onvoldoende onder ogen heeft gezien. De handels- en monetaire problemen, de groei en de werkgelegenheidsbelangen van de OESO-landen en de aanpassingsproblematiek van de schuldenlanden zullen in hun onderlinge samenhang moeten worden behandeld. Van Lennep ziet hierin een eigen verantwoordelijkheid voor alle overheden van de Westerse landen. Als de Europese economieën niet méér flexibel worden vreesst Van Lennep in de toekomst zowel meer protectionisme als meer werkloosheid.

Valutamarkt

Na Jonkheer van Lennep was het de beurt aan de heer A. Timmermans, directeur Directoraat Liquiditeitsbeheer en Internationale Zaken Bank Mees en Hope NV. In een aanzienlijk lager tempo besprak hij, in een enigszins verwarrend verhaal, de valutamarkt en de dollar. De vragers en aanbieders op de valutamarkt, banken, bedrijfsleven, monetaire autoriteiten en speculanten hebben vaak zeer uiteenlopende behoeften en belangen. Volgens Timmermans kan de valutamarkt voor korte tijd invloed hebben op de dollar, maar het zijn uiteindelijk de effectieve tekorten of overschotten in de dollarvalutamarkt die de koersvorming bepalen. Timmermans toonde zich een sterke voorstander van het economische beleid van Reagan maar vond de kritiek op dat beleid toch niet helemaal misplaatst. De Verenigde Staten zijn kwetsbaar door de grote omvang van het begrotingstekort (200 miljard dollar) en de lage spaarquote (2%). Een rigoureuze daling van de dollar zou het vertrouwen in de dollar teveel ondermijnen en een einde maken aan nieuwe dollarinvestments. De verandering in de houding van Amerika op financieel gebied is sinds de komst van Baker alleen be-

doeld om het congres te laten afkoelen en is geen principiële verandering. Timmermans durfde tot slot nog een voorspelling te doen over het koersverloop van de dollar. Aan de hand van een achter zich geprojecteerd historisch koersverloop van de dollar en met behulp van een aanwijzestok kwam hij tot een middellange termijnkoers van 3 gulden, 3.20 gulden.

Ervaringen

De vertegenwoordiger van het bedrijfsleven, Dr. S. Bergsma, Executive Vice President Finance AKZO NV stelde voorop niet de pretentie te hebben te kunnen spreken voor het bedrijfsleven. 'U mag van mij alleen verwachten dat ik met U een aantal ervaringen zal delen zoals wij die bij AKZO hebben ervaren en ik mag aannemen dat een aantal ervaringen gelden voor het bedrijfsleven.'

AKZO is ongeveer de tiende chemische onderneming ter wereld met ruim 66.000 werknemers, verdeeld over circa vijftig landen. De afgelopen tien jaar heeft AKZO een grote herstructurering doorgemaakt. Dit is dan ook de reden, aldus Bergsma, waarom de aandacht weinig is uitgegaan naar de grillige dollar.

Wat betreft investeringsbeslissingen en valutagevoeligheid opperde Bergsma, dat bij AKZO geen significant verband is geconstateerd. Aan de hand van twee praktijkvoorbeelden toonde hij dat aan. Bij beide voorbeelden werd de eerste fabriek in Nederland gebouwd. 'We hebben dit alleen gedaan omdat de research in Amsterdam was gedaan en wij er de voorkeur aan gaven het proces dicht bij de research operabel te maken zodat je nog kunt bijsturen'. Voor het produkt HDS, een chemisch speciality werd de tweede fabriek die nodig was in Japan gebouwd. Dit om markt-technische redenen.

Voor het produkt Nouryset, een produkt voor brillleglazen, werd uit werkgelegenheidsverwegingen als tweede vestigingsplaats Engeland gekozen. De derde fabriek kwam in de Verenigde Staten. Bergsma: 'Als U kijkt naar de dollarontwikkeling is dit eigenlijk helemaal niet zo'n logische zaak. Er waren echter aanwijzingen voor ons dat een van de drie producenten ter wereld voornemens was een fabriek in Amerika te bouwen en wij wilden daar de eerste zijn omdat het er niet naar uit zou zien dat die anderen dat dan ook nog zouden doen'.

Slechts timing van een investering laat zich

Moret & Limperg &..... jonge Bedrijfseconomen

Het vak van accountancy leert u in de praktijk. Moret & Limperg geeft u daartoe alle mogelijkheden. Zij bestrijkt met 35 vestigingen heel Nederland en kan bogen op een zeer gevarieerd klantenbestand – van overheid tot particulier, van multinational tot kleinbedrijf.

Als een van de grote Nederlandse accountantsmaatschappen profileert zij zich eveneens sterk in specialismen zoals de advisering en begeleiding inzake management, organisatie, informatica en automatisering. Op het terrein van de fiscale problematiek onderhoudt zij een hechte relatie met Moret Gudde Brinkman Belastingadviseurs. In totaal werken er ruim 2.000 mensen.

De prille bedrijfseconoom vindt er een boeiend scala van case studies. De activiteiten van de moderne accountancy reiken ver. Zowel in de breedte als in de diepte. Moret & Limperg 'loodst' de econoom professioneel door het gehele financieel-economisch takenpakket. Met persoonlijke, intensieve begeleiding en interne cursussen.

Variatie in ervaring is een voorwaarde tot verdere doorgroei. Ook als de bedrijfseconoom niet voor de algemene accountancy kiest maar zich later in specialistische richting ontwikkelt.

In alle gevallen is de postdoctorale studie accountancy onmisbaar. Zij is echter, ook wat faciliteiten betreft, geïntegreerd in de opleidingsfase.

In een goede, stabiele koers naar de toekomst past een tijdig contact met Moret & Limperg. Wij nodigen u uit voor een verdere verkenning van de mogelijkheden. U kunt hiertoe de heer L.A. Kroon bellen of schrijven:

Moret & Limperg Registeraccountants, Van Boshuizenstraat 12,
1083 BA Amsterdam. Telefoon: 020-5411234.

Moret & Limperg

LID VAN ARTHUR YOUNG INTERNATIONAL

leiden door de stand van de valuta en dat is dus een voorbeeld waarbij men wel degelijk gebruik kan maken van dekkingscontracten, stelde Bergsma.

Categorieën

Voor de belegger is de koersontwikkeling, en daarmee het valutarisico, uiteraard wel van grote betekenis. Er zijn echter beleggers die zich niet druk hoeven te maken over de dollarkoers. Dit zijn beleggers die zich uitslui-

Alternatieven

Deze alternatieven zijn:

1. Niet afdekken
2. Afdekken
3. Selectief afdekken
4. Valuta-mix kiezen

Als een belegger niet afdekt gaat hij van het standpunt uit dat valutakoersen niet te voorspellen zijn. Op grond hiervan worden fluctuaties van valutakoersen aanvaard als een extra onzekere factor.

Het voeren van een dergelijke politiek zo stelt Van Oostveen vereist veel alertheid van de belegger.

Voorspellingen

Van Oostveen eindigt zijn betoog met enkele voorspellingen 'Elke belegger moet zijn nek uitsteken, welnu dat doe ik hierbij'.

1. De gulden zal in de komende jaren tot de sterkste valuta ter wereld behoren samen met

tend bezig houden met beleggingen in de Nederlandse vastrentende sfeer of in de Nederlandse onroerendgoedmarkt. Als voorbeeld noemde Drs. A.J. van Oostveen, directeur ROBECO GROEP, de pensioenfondsen. Een tweede categorie beleggers houdt zich uitsluitend bezig met Nederlandse aandelen. Voor hen is de ontwikkeling van de dollar t.o.v. de gulden wel van belang omdat de Nederlandse ondernemingen waarin zij beleggen, voor een groot deel in de dollarsfeer werken (internationals) of een belangrijke export hebben, of concurrentie ondervinden in Nederland van producten die in dollarlanden worden geproduceerd. 'Komende uit het ROBECO-huis', wilde Van Oostveen zich voornamelijk beperken tot de derde categorie, beleggers die internationaal beleggen. Van Oostveen stelde dat alle valuta's belangrijk zijn voor de belegger. In de kern kwam zijn verhaal neer op de alternatieven die de Nederlandse belegger heeft om zijn bezit of portefeuille te beschermen tegen valutawijzigingen en dan natuurlijk vooral tegen daling van vreemde valuta's t.o.v. de gulden.

Het tweede alternatief betekent dat alle beleggingen in andere valuta's dan guldens te allen tijde moeten worden afgedekt. Deze eis zal diegenen die zich aan dit principe houden veelal afhouden van buitenlandse beleggingen. Het aangaan van valuta-termijn transacties kost immers geld en deze extra kosten moeten worden goedge maakt door een extra performance van het beleggingsobject en dat is meestal niet het geval. Selectieve afdekking is een methode waarbij de valutapolitiek een geïntegreerd onderdeel is van de totale beleggingspolitiek. De afdekking vindt plaats afhankelijk van de koerskansen van de beleggingen. Als de belegger op korte termijn het valutarisico hoog inschat zal hij dus gaan afdekken. Een vierde alternatief is een zodanige mix van valuta's kiezen dat de goede en kwade kansen tegen elkaar opwegen en het is bijvoorbeeld mogelijk dat de dollar t.o.v. de gulden zakt maar dat tegelijkertijd de yen t.o.v. de dollar zo sterk zal zijn dat het dollarverlies in de Verenigde Staten geheel wordt goedge maakt door valutawinst op yenbeleggingen.

- de Zwitserse Franc en de Duitse Mark.
2. De dollar zal wellicht op korte termijn wat gaan stijgen tot boven de drie gulden, drie gulden tien, maar zal daarna de daling voortzetten tot onder de twee gulden dertig. Ik praat nu over een termijn van een tot anderhalf jaar.
3. De yen zal t.o.v. de dollar een verdere stijging laten zien.
4. De Europese valuta's in de Slang zoals de Italiaanse lire, de Belgische en Franse Franc zullen volgend jaar iets, maximaal 5% devalueren, t.o.v. de gulden en de mark. Hij besluit vervolgens: 'Als U belegger bent kunt U nu Uw beleid bepalen: Afdekken, niet afdekken, selectief afdekken of de juiste valuta-mix kiezen. U kunt dat natuurlijk ook aan anderen overlaten. Aan U de keuze'.

EB, RB

Het Bestuur van het

LIMPERG INSTITUUT

Interuniversitair Instituut voor Accountancy

wenst over te gaan tot aanstelling van een (aankomend)

wetenschappelijk medewerker m/v

Taakomschrijving:

Het, onder verantwoordelijkheid van de directeur en de Wetenschappelijke Raad van het Instituut, verrichten van onderzoek ten behoeve van uitvoering van het onderzoeksproject:

KWALITEITSASPECTEN VAN INFORMATIESYSTEMEN

Aanstelling zal geschieden voor de geraamde onderzoeksduur van 24 maanden. Tijdelijke inschakeling bij andere lopende onderzoeksprojecten behoort tot de mogelijkheden.

Vereisten:

- voltooide of bijna voltooide doctoraalstudie economie (waarin als hoofdvak is begrepen bestuurlijke informatiekunde/administratieve organisatie);
- bereidheid aansluitend daarop de studie voor registeraccountant te volgen;
- belangstelling voor onderzoekwerk;
- goede contactuele eigenschappen en geschiktheid tot werken in kleine teamverbanden;
- goede mondelinge en schriftelijke uitdrukkingsvaardigheid.

Honorering en overige arbeidsvoorwaarden: volgens de bij het wetenschappelijk onderwijs geldende regelingen.

Sollicitaties dienen binnen drie weken na verschijsning van deze advertentie te worden ingezonden aan de directeur van het Limperg Instituut, p/a Nederlands Instituut van Registeraccountants, Mensinge 2, 1083 HA Amsterdam, bij wie ook nadere telefonische inlichtingen kunnen worden verkregen (020-44 02 22, ná 16.1.1986: 46 40 46).

Gegadigden wordt verzocht aan hun sollicitatie een curriculum vitae alsmede een opgaaaf van eventuele (in bewerking zijnde) publicaties toe te voegen en melding te maken van activiteiten waaruit hun belangstelling voor het accountantsberoep en voor onderzoek kan blijken.

Bij genoemde directeur kunnen ook door derden namen worden genoemd van eventuele kandidaten.

Thea de Poel: 'inspanning maar geen magie'

De aanleiding om met Thea de Poel, medewerkster van de vakgroep wiskunde en statistiek te gaan praten was informatie te verkrijgen over de aanwezigheid van vrouwenstudies op de bèta-fakulteiten. Tijdens het interview bleek dat zij meer in de wiskundepap roert dan alleen op de Universiteit van Amsterdam. Een sprankelende spraakwaterfall.

HEWET

Thea de Poel heeft meegewerkt aan het boek 'Vrouwiskundig', uitgekomen september 1984, waarin de positie van meisjes in het wiskundeonderwijs nader bekeken wordt; een positie die niet groots genoemd kan worden.

Thea de Poel: 'In het boek wordt een onderzoek geciteerd van Els Korving, die vanuit het ministerie van onderwijs onderzoek heeft gedaan naar de keuzepraktijk op rijksscholen, dat gewoon aantoonde dat het meisjes met een zeven afgeraden en jongens met een vijf aangeraden wordt wiskunde in hun pakket te kiezen. Je ziet ook dat die praktijk blijft bestaan nu de HEWET-wiskunde er is.

HEWET staat voor Herverkaveling Wiskunde Een en Twee en dit schooljaar 85/86 zijn deze vakken respectievelijk vervangen door wiskunde A en B. Dit is niet alleen een naamsverandering, maar een ingrijpende verandering in de benadering van de onderwerpen, vooral bij het vak wiskunde A.

Wiskunde A is bedoeld als vooropleiding voor de alfa-wetenschappen en voor leerlingen die zich, na hun schoolopleiding niet meer expliciet met wiskunde bezig gaan houden.

In wiskunde A wordt veel aandacht besteed aan de toepassing van de wiskunde-theorie om in praktische problemen, de structuur te ontdekken en deze structuur zo te formaliseren dat wiskundige berekeningen kunnen helpen met de oplossing van het probleem. Minstens even belangrijk is het terugvertalen van de resultaten van die wiskundige berekeningen naar de praktische probleem-situatie. Dit onderwijs biedt grote mogelijkheden voor de herwaardering van de wiskunde. Bij wiskunde B wordt meer de nadruk gelegd op wiskunde in de formele vorm.

Er is vanaf het begin bij het Hewet-experiment - het loopt al sinds 1978 - benadrukt dat A en B gelijkwaardig zouden zijn, alleen anders van karakter en wij (van de werkgroep vrouw en wiskunde mij) hebben alsmäär lopen zeuren: 'is dat nou wel zo?'. Wat je nu merkt is dat bij wiskunde A ongeveer evenveel meisjes als jongens zitten, dus zeggen de onderzoekers dat wiskunde A geen meisjesvak is, maar bij wiskunde B zitten vrijwel geen meisjes.

Is wiskunde A nu een meisjesvak of niet? Wel in de zin dat meisjes die wiskunde doen wiskunde A doen, niet in de zin dat bij wiskunde

A minder meisjes dan jongens zitten. Niks aan de hand als in de praktijk wiskunde A en B gelijkwaardig zouden zijn, dat is echter niet zo.

In 1980 heeft de Akademische Raad vastgesteld welke vakken je nodig hebt voor welke studierichtingen. De zogenaamde kruisjeslijst, was volgens de doelstellingen van het experiment samengesteld dwz wiskunde A voor sociale wetenschappen en wiskunde B voor technische of bèta-wetenschappen en voor een aantal wetenschappen had je wiskunde A óf B nodig, waaronder ekonomie. In maart 1985 kwam de nieuwe kruisjeslijst (zie fig. 1) en alle vakken waar eerst A voor nodig was, was nu ook B goed maar andersom *niet*. Zij wiskunde A en B nog steeds gelijkwaardig?

Terwijl van de kant van de wiskundeleraren, na het werken met wiskunde A en B-lesjes in 4 vwo ter voorbereiding van de keuze, de reactie kwam: 'wiskunde A is wel toegepast maar niet makkelijk'.

We zitten met het oude idee dat formules en abstrakt moeilijk is en toepassingen makkelijk, wat natuurlijk dwaas is!

Wij weten van ons vak, ekonomie, dat toepassen hartstikke moeilijk is, dat wiskundetechniek één is maar een idee hebben wat dat waard is als je er een brokje ekonomie van maakt, is minstens even moeilijk.

Maar de vervolg opleidingen die hoeven die wiskunde A niet te geven, dus de docenten aan de universiteit blijven kijken wat was de oude wiskunde die we gegeven hebben. Wiskunde B lijkt sprekend op de oude wiskunde en wat zit in wiskunde A, daarvan valt ze het meeste op wat er niet meer inzit. Er zit een positieve kant aan wiskunde A; ik zal waarschijnlijk minder van studenten horen dat je wiskunde alleen nodig hebt in je propedeuse en daarna niet meer'.

Bèta

'Vrouwenstudies bij bèta-vakken, er zijn heel weinig vrouwen op de bèta-fakulteiten, niet alleen studenten en beoefenaars maar sowieso bij vrouwenstudies. Daardoor neemt vrouwenstudies bij deze vakken al een andere plaats in dan bij alfa-vakken, om het simpele feit dat er minder beoefenaars zijn. Daarnaast valt het onderwerp bij vrouwenstudies in de nodige aspecten uiteen; een duidelijke tweedeling in £mancipatie,

vrouwenbeweging en vrouwenstudies is: bestudeer je hoe de maatschappij werkt, hoe de mechanismes zijn, hoe gebeurt het allemaal óf richt je je op het inhalen van achterstanden.

Het één is een beetje maatschappij kritisch, bij de ander pas je je min of meer aan aan de maatschappij, dat is al uitgaan van het feit dat vrouwen een achterstand hebben of onderdrukt worden, dat is een nogal maatschappij bevestigend uitgangspunt.

Dat heb je bij de Bèta-studies ontzettend, ik ben de eeuwige marktvrouw die iedere vrouw die ik tegenkom in ieder geval probeer te laten zien dat bèta leuk kan zijn en als steeds meer mensen bèta gaan kiezen dan denk ik dat dat alleen maar goed voor die wetenschappen kan zijn.

Studierichtingen	Mogelijke keuzes in keuzes
Godgeleerdheid	Latijn Grieks
Fysische geografie	Wiskunde I of Wiskunde A of B Natuurkunde
Sociale geografie	Wiskunde I* of Wiskunde A of B
Economie	Wiskunde I* of Wiskunde A of B
Sociale Wetenschappen	Wiskunde I of Wiskunde A of B
Planologie*	Wiskunde I of Wiskunde A of B
Klassieke talen	Latijn Grieks
Medicijnen	Natuurkunde Scheikunde
Tandheelkunde	Natuurkunde Scheikunde
Natuurkunde Sierkunde Scheikunde	Wiskunde I of Wiskunde B Natuurkunde
Wiskunde	Wiskunde I of Wiskunde B Natuurkunde
Informatica	Wiskunde I of Wiskunde B Natuurkunde
Biologie	Natuurkunde Scheikunde
Actuariaal en economie	Wiskunde I of Wiskunde A of B

Vrouwen die zich met vrouwenstudies bij de beta-vakken bezighouden, die kunnen zich bezighouden met actieve werving, dat is dan het botste, gewoon mensen het vak insleuren of ze kunnen zich verdiepen in: 'wat is er met die vrouwen dat ze het niet willen of wat is er met dat vak dat vrouwen het niet kiezen. Het meest diepgaande of wetenschappelijke is je afvragen hoe bèta-wetenschappen zoals die is anders ingevuld kan worden vanuit feministisch perspectief, dus echt kritiek leveren op harde wetenschap en daar proberen nuances in te brengen, daar zijn we in de natuurkunde nog nauwelijks aan toe. Waar dat wel gebeurt is bij biologie.

Bij biologie heb je ook weer twee hoeken vrouwenstudies; de meest uitgebreide hoek is de hoek waar kritiek geleverd wordt op de manier hoe bij dat vak de sexeverschillen gemeten worden want dat is zo 'biased' als de pest. Met het meten van de verschillen bevestig je de verschillen als je masculien meet, dat is een behoorlijk ontwikkelde tak van vrouwenstudies.

Ik denk dat beta-vrouwenstudies bijna niets kan zonder intensieve samenwerking met sociale wetenschappen. Maar omgekeerd zeg ik in vrouwenstudies kritiek leveren op de bestaande wetenschappen zonder je te verdiepen in het rekenkarakter - want alle wetenschap is rekenen - is fout. (Binnen vrouwenstudies sociale wetenschappen zijn er een aantal mensen die weerstand hebben tegen het wiskundig aspect van onderzoeken - mij) Je moet het beheersen niet bestrijden, zeg niet dat je er niets mee te maken wil hebben. Ik ben wiskundige en ik hou van dat vak en ik denk dat er hele goede dingen mee gedaan kunnen worden!

De vrouwen aan de UvA

De positie van de Nederlandse vrouwen is een beetje paradoxaal in vergelijking met die in de buurlanden: aan de ene kant, wat werkgelegenheid betreft is de situatie nog steeds slecht, maar aan de andere kant zijn ze de koplopers in de emancipatiebeweging. Vergelijk België, waar de omgekeerde situatie heerst: vrouwen zijn sterk aanwezig op de arbeidsmarkt, maar ideeën als eerlijk delen van werk binnen- en buitenshuis vinden er weinig weerklank.

De gelijkwaardige behandeling van vrouwen staat in Nederland in beginsel buiten kijf. Maar, helaas loopt Nederland nog achter bij EG-richtlijnen m. b. t. bijv. gelijke werkloosheidsuitkering. Hoe is nu concreet de situatie aan onze eigen universiteit?

De UvA blijkt gemeten aan het aantal vrouwelijke studenten vrouwvriendelijk te zijn. Het aandeel van de vrouwen ligt hier op 41.7% (in dec. '83), boven het landelijk gemiddelde van 34.7%. Uit de nota vrouwenemancipatie van de UvA getiteld: 'Over gelijkwaardigheid gesproken' blijkt dat de UvA in Nederland een bijzondere positie inneemt, als gevolg van de door de minister van Onderwijs en Wetenschappen toegewezen taak: concentratiepunt voor Vrouwenstudies. Daaraan is een financiële steun van 1 miljoen gulden voor 8 jaar verbonden. In de bovengenoemde nota valt o.a. nog te lezen dat vrouwenemancipatie en vrouwenstudies als behorende bij het profiel van de UvA worden beschouwd! De vakgroep 'Vrouwenstudies' van FSW heeft (eindelijk) de benodigde status verworven en bovendien beschikt de UvA over een primeur - een hoogleraar Emancipatie en Werkgelegenheid. De vriendelijkheid van de UvA t.a.v. de vrouwenproblematiek wordt verder nog bewezen door de jaarlijkse subsidie van fl. 150.000 aan het Internationaal Archief voor de Vrouwenbeweging (IAV).

Problemen

Maar uit gesprekken met vrouwen die emancipatie aan de UvA willen bevorderen krijg je een andere indruk. Uit tabel 1 blijkt dat 22% van de wetenschappelijke staf en 44% van de niet-wetenschappelijke staf vrouw is. In totaal minder dan een derde van alle werknemers van UvA (december 1983) waren vrouwen en dat is beneden het landelijk gemiddelde.

In de emancipatie-nota trekt men de conclusie dat vrouwen kwantitatief ondervertegenwoordigd zijn met daarbij een kwalitatieve ongelijkheid d.w.z. dat de meeste vrouwen in de lage functies werkzaam zijn. Dat is ook het kenmerkende beeld van de positie van de vrouwen: lage functies en deeltijdwerk. In juni '84 werkten net zoveel mannen als vrouwen (20%) in deeltijd aan de UvA, terwijl liefst 50% van alle banen waren bezet door mannen in voltijd (vrouwen ongeveer 10%). Deskundigen spreken over de verschijnselen 'overscholing' en 'onderdiplomering', die zich grotendeels bij vrouwen voordoen. Het

eerste slaat op te lage functies bij de gegeven opleiding en de tweede op een te laag opleidingsniveau bij de gegeven capaciteiten. Met een aparte soort problemen heeft 'Vrouwenstudies' te kampen - de meerderheid van de formatieplaatsen is op basis van een tijdelijk arbeidscontract waarvan de meesten in 1986 en 1987 aflopen. De tweede zorg is dat formatietijd in de meeste gevallen voor een deel op het gebied van de 'Vrouwenstudies' wordt besteed.

Kortom, het aantal specifieke aanstellingen bij vrouwenstudies is laag. De emancipatienota van de UvA heeft betrekking op zowel vrouwelijke studenten als personeelsleden, waarbij het zwaartepunt bij de positie van de vrouwelijke werknemers ligt. In het kader van het bestaande personeelsbeleid is er ruimte geschapen voor het stichten van kinderverblijven, het organiseren van op vrouwen gerichte cursussen O&T (Opleiding en Training), het bij de vervulling van vacatures de voorkeur geven aan vrouwelijke sollicitanten. In het nieuwe beleid geven vrouwen (ten minste de op de hoorzitting over de Emancipatienota aanwezige vrouwen) de voorkeur aan een aanstellingsbeleid dat nog meer vrouwvriendelijk is dan positieve discriminatie (d.w.z. bij gelijkwaardigheid de voorkeur geven aan de vrouw).

De vrouwenoptie is dat de vrouw wordt aangenomen wanneer zij voldoet aan de sollicitatie-eisen, onafhankelijk of er betere

kandidaten zijn. Op deze manier willen ze meer vrouwen in dienst van de UvA krijgen. Dat zou zeker op de weerstand van hun mannelijke collega's stuiten: een reactie van een werkgever zou kunnen zijn de eisen-drempel te verhogen om betere kandidaten aan het werk te krijgen! Desondanks is alles uit de Emancipatienota met vreugde begroet. Nu even afwachten of de nota goedgekeurd wordt!

Economie

In ieder geval gaat het met het aantal vrouwelijke economen in spé erg goed. Steeds meer meisjes gaan economie studeren (zie tabel 2).

Typisch vrouwelijke studies zijn (cijfers voor de UvA 1983/1984) - pedagogie 71% van de studenten is vrouw; letteren - 57%, psychologie - 55%. Over een paar jaar kan, als de trend zich doorzet, een kwart van de studenten aan de Economische Faculteit vrouw zijn. Het aantal vrouwelijke eerstejaars is van 13% in 1982/83 tot 25% in 1984/85 gestegen. Marga Bruyn-Hundt bekijkt deze ontwikkeling positief-sceptisch, ze zou graag meer van die meisjes (jongens ook!) aan de deur van 'Vrouwenstudies' zien kloppen. Logisch, gezien haar onderwijaak en het feit dat handhaving van de onderwijs- en onderzoekspositie mede afhankelijk is van het aantal studenten. Op dit moment kijkt Marga Bruyn-Hundt de werkelijkheid triest aan: een mede-

Tabel 1 Vrouwelijke personeel van UvA in % (december 1983)

	kroon- docenten	wp vast	wp tijdelijk	stud.ass. kand.ass.	totaal	nwp
Letteren	5	29	49	56	34	61
Soc. wetenschappen	10	25	30	56	30	61
Rechten	4	22	31	50	26	65
Geneeskunde	3	20	26	29	20	43
Economie	-	12	18	20	12	72
Scheikunde	-	5	10	38	10	31
Act./Econometrie	-	-	50	10	10	50
Natuur-Sterrenk.	-	-	4	5	2	19
totaal	4	20	24	39	22	44

bron: bijlage 1, p.71 'Emancipatienota'

werkster 'Vrouwenstudies' verliet de Economische Faculteit wegens een te laag salaris (overeenkomend met 0.3 fte); er zijn problemen met de UHD benoeming en het voortzetten van Monika Triest's leerstoel over 2½ jaar.

Tabel 2 Deelname vrouwen aan wetenschappelijk onderwijs (%)

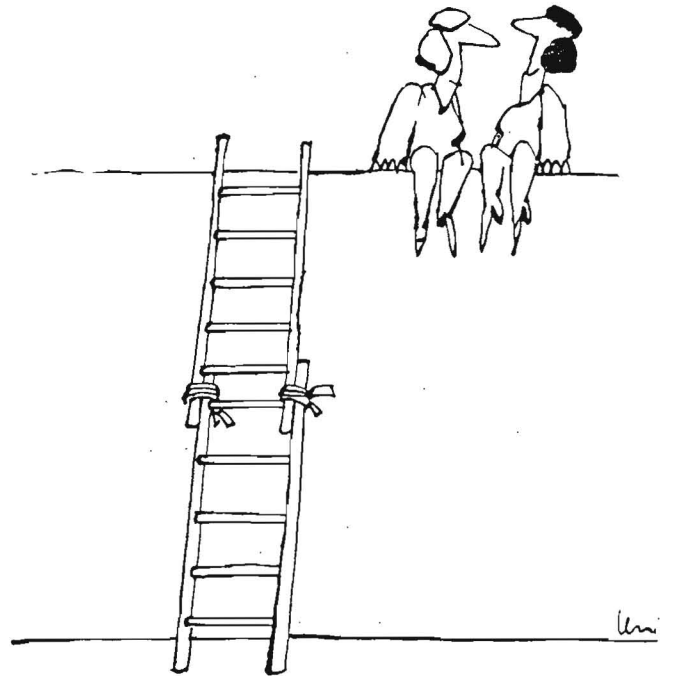
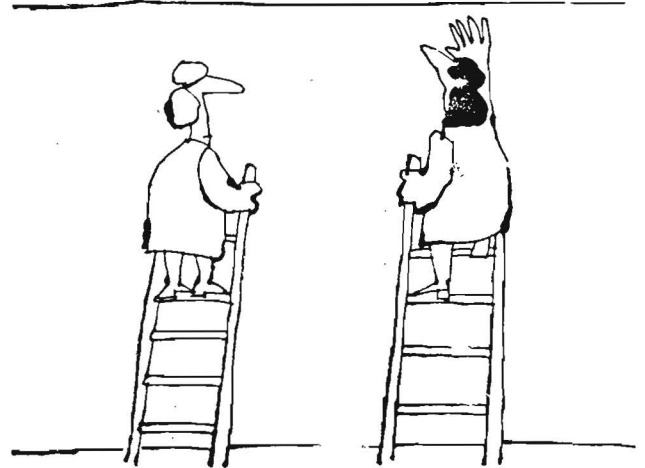
	1970/71	1974/75	1980/81	1983/84
Wiskunde & Natuurkunde	2	3	5	7
Economie	2	4	8	10
Letteren	50	47	52	57
totaal	20	23	31	35

bron: bijlage 4, p. 78 'Emancipatienota'

Dappere geesten

Zo'n naam verdienen de vrouwen aan de universiteiten in Nederland volgens P. Stringer - afscheid nemende Ierse hoogleraar in Tilburg - in Intermediair (20-12-'85). Hij evalueert zijn ervaringen van de Nederlandse universitaire wereld en schrijft o.a. 'de poging van vrouwen om op een andere dan gebruikelijke wijze met onderwijs om te gaan, en hun geworstel om een eigen stijl van wetenschapsbeoefening te ontwikkelen ...' kunnen beschouwd worden als 'hoop op de vernieuwing in de vermoeide universitaire gemeenschap', aldus P. Stringer in zijn artikel getiteld 'De academische recessie'. Met deze vrouwpositieve uitspraak sluiten we dit artikel. Nog allerbeste wensen in 1986 voor de vrouwen aan de UvA en met name aan de FEW.

GBK, MJG

Ingezonden brief

Bij deze willen wij graag enige misverstanden ophelderen die wellicht zijn ontstaan na het lezen van de AGE-reaktie op het artikel 'Wissel van de wacht' (zie Rostra 126 en 127). De hoofddoelstelling van de NOBAS is en blijft politieke belangenbehartiging van studenten op de faculteit. Dit blijkt uit verschillende initiatieven zoals de discussie(middag) over het verplicht deel studie en de onderwijsbeoordeling van docenten door studenten.

Onze politieke invalshoek is dat de student een grote keuzevrijheid moet hebben in zijn studie. Het moet naar onze mening mogelijk zijn dat de student meer in aanraking kan komen met de praktijk. Daarom organiseren wij bijvoorbeeld excursies, die na overleg met de SEF tot stand komen.

De NOBAS is met de uittrekselverkoop begonnen nadat bleek dat de SEF hiertoe niet bereid was. Zowel verschillende personen als zusterorganisaties van de NOBAS hadden de studievereniging hiervoor benaderd.

De SEF wilde haar karakter van een zuivere vrijwilligersorganisatie vasthouden en niet de makers van uittreksels betalen. Wel bleek ze bereid om in het belang van studenten als verkooppunt van NOBAS-uittreksels te fungeren.

In de statuten van de NOBAS-vereniging is een clause opgenomen waaruit blijkt dat we geen facilitaire concurrentie strijd op de faculteit willen aangaan.

namens de NOBAS,
Cornelie Goedhuis en Gerbrand Nijman

* Navraag door de redactie leert dat de persoonsgebonden onderwijsbeoordeling, volgens onderwijsadviseur H. Oostendorp, geen Nobas-initiatief is, maar vanuit het dagelijks bestuur - van der Zijpp - is gekomen. Hiermee geconfronteerd stelt J.K. Martijn van de Nobas dat zij er gelijktijdig mee kwamen. Dit valt niet te verifiëren in de notulen van de Onderwijscommissie.

DISCUSSIE GESLOTEN.

Bedrijfseconomen die meer dan één organisatie willen adviseren

Karakteristiek van onze Maatschap

Dijker en Doornbos/accountants onderhoudt een nauwe samenwerking met Van der Torn & Buningh/organisatieadviseurs, Buradi Groep/accountants-administratieconsulenten, De Boer en Van Keulen/belastingadviseurs en GIS/adviseurs voor organisatie en automatisering. Hierdoor kunnen wij onze opdrachtgevers op een breed gebied deskundig van dienst zijn.

Bovendien is er dankzij de gevarieerde samenstelling van het cliëntenpakket een groot scala van ervaring aanwezig.

Wij vinden dat onze opdrachtgevers recht hebben op meer dan alleen de controle van de jaarrekening. Tot onze vakopvatting behoort evenzeer de adviesfunctie van de registeraccountant die onder andere tot uitdrukking komt in actieve assistentie en, waar nodig, in het aandraagen en begeleiden van oplossingen, kortom: in een grote betrokkenheid.

Een en ander voltrekt zich in een sfeer van voortdurende kwaliteitsbewaking en -verbetering.

Reden voor de vacature

Het spreekt vanzelf dat een Maatschap als de onze bepaald geen statische eenheid kan worden genoemd. Ook het karakter van onze taakopvatting zorgt trouwens voor de noodzakelijke dynamiek. Uiteraard zijn in zo'n organisatie vrijwel permanent vacatures te vervullen. Daar zijn verschillende redenen voor: enerzijds het natuurlijke personeelsverloop en anderzijds de gestage groei van de werkhoeveelheid.

Uw kwalificaties

Een eerste vereiste is, dat u in aansluiting op uw studie (bedrijfs-) economie aan een Nederlandse hogeschool of universiteit, de postdoctorale studie "accountancy" volgt. De Maatschap biedt u voor het volgen van die studie ruime faciliteiten. Uw leeftijd zal rond de 25 zijn.

Uw interesse/de functie

Het moet u boeien om de organisaties die door u worden bezocht door en door te leren kennen.

Daarvoor is een systeem van toetsing beschikbaar aan de hand van beproefde (maar eigentijdse!) methoden en technieken. Aangezien u bij cliënten werkt die in verschillende sectoren van de economie hun belangen hebben, is het belangrijk dat u zich snel kunt aanpassen aan de werksituatie. Daarbij zult u moeten beschikken over doorzettingsvermogen, hoofd- en bijzaken

kunnen onderscheiden en met handhaving van uw persoonlijkheid in een team kunnen werken. In het begin draait u mee in de controlepraktijk. Daarbij wordt uiteraard rekening gehouden met uw postdoctorale studieprogramma. Aldus ontwikkelt u zich snel en efficiënt tot registeraccountant.

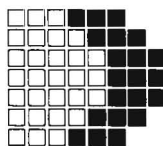
Wij gaan er, net als u, vanuit dat u uw postdoctorale studie accountancy met goed gevolg afsluit. Afhankelijk van uw ontwikkeling binnen de Maatschap behoort daarna benoeming tot medewerker of venoot tot de mogelijkheden.

De kennismakingsprocedure

U kunt ons schrijven of telefonisch laten weten, dat u bent geïnteresseerd in een gesprek. Wend u dan tot onze Centrale Personeelsdienst, t.a.v. Mevr. M.M.L. Kluiters, Postbus 11, 3720 AA Bilthoven. Telefoon 030-790844.

M/V

Het spreekt vanzelf dat bij onze Maatschap vrouwelijke collega's net zo welkom zijn als mannen.

Dijker en Doornbos/accountants

26 vestigingen in Nederland, 2 in België en 1 in Curaçao. Door het internationale samenwerkingsverband binnen Binder Dijker Otte & Co. (BDO), met 300 vestigingen over de hele wereld, zijn wij in staat om onze opdrachtgevers ook buiten de landsgrenzen optimaal te ondersteunen.

Wisselen zonder wachten

In den beginne was er niets. In no time zag je ze overal: Deze alle van engelse namen voorziene wisselkantoor-tjes; Change Express, Chequepoint, Thomas Cook. Rostra ging op bezoek bij de senior manager van Chequepoint Nederland, Mark Sumpter, een jonge engelsman gestoken in een keurig engels pak. Tijdens het gesprek zat een andere sympathiek ogende engelsman zwijgend doch losjes op het bureau. Beiden had je zo uit een engelse kostschool-film kunnen plukken.

Chequepoint startte zijn activiteiten in 1974 in London en richtte zich als eerste speciaal op de toerist. Al snel volgden de concurrenten, vooral doordat in Engeland in 1979 de change controls opgeheven werden. Deze wetten verhinderden het bestaan van wisselkantoren. In 1982 zat Chequepoint in Hong Kong en in 1984 in Amsterdam en New York. De banken waren in het begin grote tegenstanders. Er werden immers klanten weggepikt. Nu zijn ze door de banken geaccepteerd. 'Ze merken dat ze toch een andere klantenkring hadden dan wij', zegt Sumpter. Niet alleen banken hadden in het begin een voorbehoud tegen de wisselkantoren maar ook mensen die in Amsterdam wonen en werken. Weer zo'n agressieve uiting van de toeristenindustrie. Alsof er niet genoeg hotels, rondvaartboten en de-weg-vragende toeristen zijn. Maar al gauw merkte de amsterdamse stapper dat als hij zijn geld in het weekend vergeten was, hij om 11 uur 's avonds toch nog een cheque kon

verzilveren. Ook brandt er op sommige plekken nog licht en is er een teken van leven in winkelstraten die 's nachts een donker en spookachtig uiterlijk krijgen door de rijen gesloten rolluiken. De amsterdammer moet zich realiseren dat hij in een wereldstad leeft, aldus Sumpter.

In een wereldstad komen toeristen en op toeristen wordt winst gemaakt. Er komen steeds meer toeristen en de uitgaven nemen weer toe.

De winstmarge bij Chequepoint is ongeveer 9%. Op de vele soorten travellercheques ziet ± 6 tot 7 cent per gulden. Op cash geld wisselen wordt een half procent verdiend. Sumpter was niet erg scheutig met preciezere cijfers omtrent omzet en winst. Opdracht uit London. De panden verkrijgen was vrij gemakkelijk, zegt Sumpter, maar aangezien de huren in de binnenstad hoog zijn moet je op zogenaamde prime-locations gaan zitten. Er is

vooraf een verkennend onderzoek geweest naar de belangrijkste toeristenstromen, maar ook naar plaats en duur van het verblijf. Toeristen als voornaamste doelgroep dus. Op mijn vraag waarom toeristen tóch naar de in het algemeen duurdere wisselkantoren gaan antwoordt Sumpter dat de toerist van service houdt. Geen lange rijen en nummers trekken zoals bij de banken. Fast service is ook hier weer het toverwoord, net zoals bij een grote broodjes en gehakt fabrikant met filialen over de hele wereld. Sumpter zegt dat deze service uitgebreid gaat worden; verzekeringen, een alarmnummer voor toeristen in London, een nummer voor alle soorten toeristen-nood zoals acute financiële problemen, doktershulp etc. Chequepoint wil zich dus als een soort totale hulp en service instantie ontwikkelen, die zich ontfert over toeristen. Dat gaat er bij mij moeilijk in. Ik denk eerder aan kaalplukken. Als weerwoord komt Sumpter met het volgende voorbeeld. Er kwam een keer 's nachts een werkelijk stomdronken fransman bij chequepoint. Hij smeet 3000 franc op de balie en wilde hollandse florijnen hebben. We hebben hem tot f 200,- gegeven om hem tegen zichzelf te beschermen.

HTN

De SEF is meer dan een winkeltje

De SEF staat onder het gros van de studenten alleen bekend als een organisatie die studieboeken levert en syllabi en dergelijke verkoopt. Daar dit een bekende activiteit van de SEF is, behoeft deze activiteit geen verdere toelichting.

Minder bekend is dat de SEF subsidie verleent aan andere organisaties en/of studenten om bijvoorbeeld een lezing of een studiereis te organiseren. Deze laatste worden weliswaar door diverse instanties binnen de faculteit georganiseerd maar het kan wel eens leuk zijn om zelf eens bij de organisatie betrokken te zijn. Helaas zijn de liquide middelen vaak een knelpunt zodat het slechts bij hersenschimmen blijft. Om nu te zorgen dat het bij zo'n activiteit niet alleen bij ideeën blijft maar ook daadwerkelijk van de grond komt, zoals bijvoorbeeld de lezingencyclus

van Dwerg (Arbeid en arbeidsethos), heeft de SEF sinds januari 1985 een potje gecreeerd, genaamd stimulering studenten activiteiten (SSA), waarbij het bestuur van de SEF aan de hand van een aantal criteria bekijkt of je in aanmerking komt voor een subsidie.

Hieronder wordt in vogelvlucht de werkwijze beschreven.

In verband met de ruimte worden de criteria niet besproken en ik verwijs je daarvoor naar het reglement van de SSA die bij de SEF ter inzage ligt.

Je kunt een subsidie aanvraag bij het bestuur indienen waarin staat wat je wilt gaan doen. Gewenst is wel een specificatie van de uit te geven bedragen en de te gebruiken faciliteiten in de begroting op te nemen.

Als je nu geweldige ideeën voelt opborrelen, onderdruk ze niet maar bekijk of het mogelijk

is om deze ideeën uit te werken. Mocht je dan nog steeds enthousiast zijn en je denkt dat je het kan organiseren, schroom je dan niet om zo'n subsidie aanvraag bij het bestuur van de SEF te deponeren. Er is een ding dat je niet hoeft te bekijken en dat is of zo'n aanvraag wel gehonoreerd kan worden, laat dat het bestuur van de vereniging maar doen.

Mocht je nadat je dit stuk hebt gelezen nog vragen hebben, dan kun je deze vragen spuien aan de SEF-balie (kr. 2368) die dagelijks geopend is van 11.00 - 15.00 uur of donderdag middag tijdens de borrel (vanaf 16.00 uur). Leden van het bestuur zullen je met veel vreugde zoveel mogelijk opheldering willen geven indien mogelijk.

Jing Lan Man

Grote steden verval of innovatie

De sociaal geographen hielden 14 en 15 november verleden jaar een congres met als thema de grote steden. Prof. Dr. B. Kruyt hield daar een rede met als titel 'economisch reveil van de grote stad?'. Op zijn bevindingen en reacties daarop wil ik me beperken.

Kruyt

Belangstellenden waren in grote getale opgekomen en de congreszaal zat dan ook bomvol. De grote stad en met name Amsterdam leeft klaarblijkelijk onder het aanwezige veelal jonge publiek. De hierbovengenoemde eerste spreker verbonden aan de Katholieke Universiteit van Nijmegen opende het congres met een economische benadering van de grotestadsproblematiek. Kruyt neemt als uitgangspunt de stedelijke groeicyclus theorie. Dit is de product life cycle theorie uit de economie, maar dan toegepast op steden. Een stad kan op die manier ook de fasen van groei, verzadiging en verval doormaken. Ook besteedt hij aandacht aan de incubatietheorie.

Werkgelegenheid en bevolkingsontwikkeling

De economische ontwikkeling van de grote stad schets Kruyt m.b.v. de werkgelegenheidsontwikkeling die een resultante is van deels tegengestelde processen, te weten opheffing, oprichting, verplaatsing, uitbreiding en inkrimping van bedrijven. Bezielt men die mutatiebalansen dan wordt het grootste deel van de verandering van het bedrijvenbestand verklaard door oprichting en opheffing. Amsterdam, Rotterdam en Den Haag vertonen een negatief oprichtingssaldo, Utrecht een positief. Meet men de mutaties naar het aantal *werkzame personen* i.p.v. het vestigingsbestand dan ontstaat een enigzins ander beeld. Doordat de naar elders verplaatste bedrijven veel groter zijn dan de opgeheven bedrijven is het belangrijkste deel van het werkgelegenheidsverlies in de drie grootste gemeenten het gevolg van het wegtrekken van bedrijven uit de stad. Er zijn voor elke gemeente ook verschillen per bedrijfstak. Kruyt signaleert echter in de meeste bedrijfstakken een negatieve werkgelegenheidsontwikkeling, maar in de tertiaire sector zijn er soms positieve ontwikkelingen aan te wijzen. Verder twee opvallende aspecten: de bevolking is sneller gedaald dan de werkgelegenheid, dus de concentratie van de werkgelegenheid is toegenomen. Maar ondanks deze toegenomen concentratie is de werkloosheid in steden ook zeer sterk toegenomen. Bij al deze metingen zegt Kruyt is de grootte van het te beschouwen stadsgewestelijk gebied van belang en ook de kwalitatieve versus kwantitatieve ontwikkelingen. Er kunnen bijvoorbeeld ondanks negatieve mutatie statistieken, wél nieuwe hoopvolle bedrijfstakken juist in de stad ontstaan. Ook cijfers omtrent stedelijk inkomen moeten juist

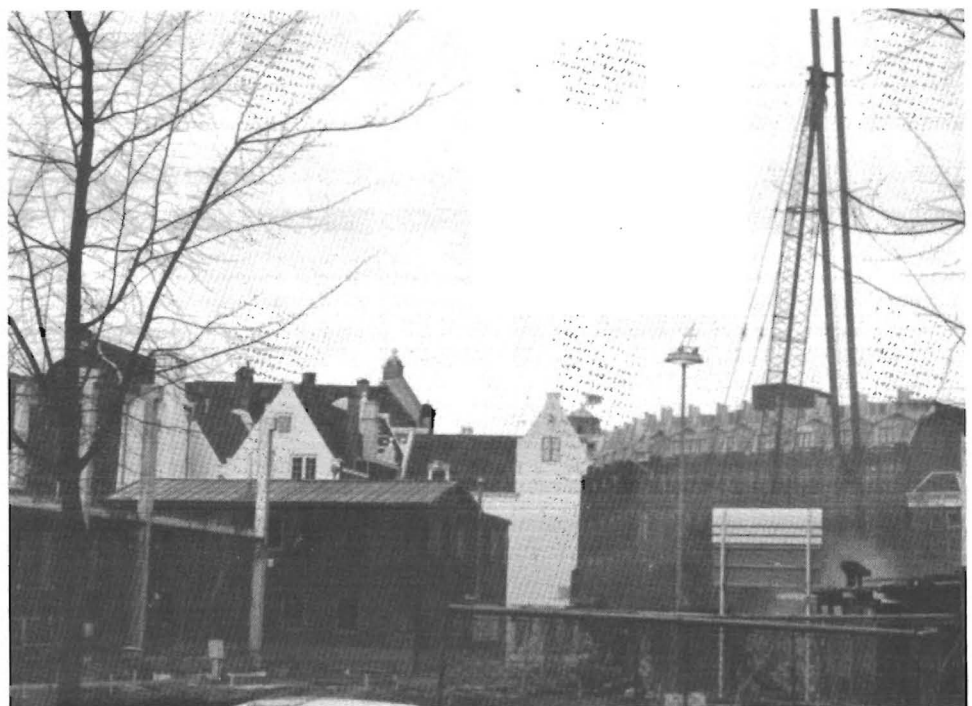
op hun waarde geïnterpreteerd worden. Als het stedelijk inkomen voor een stadsgewest geen ongunstig beeld laat zien kan dit voor het stedelijk kerngebied wel het geval zijn, bijvoorbeeld verpauperingsprocessen in de oude 19e eeuwse wijken. Kruyt signaleert voorts dat steeds meer hoog opgeleiden met een goed inkomen de stad verlaten.

Stedelijke groeicyclus

Als Kruyt de stedelijke groeicyclus theorie nader onder de loep neemt constateert hij dat hoe verder de producent zich in de cyclus van zijn bedrijfstak bevindt, hij steeds meer geneigd is zich uit centraal stedelijke kernen richting periferie of nog verder te verplaatsen. In de introductiefase biedt het stedelijk milieu voor de innoverende producent uitstekende kansen. Hoog gekwalificeerd personeel, ruime afzetmogelijkheden en de aanwezigheid van toeleveringsbedrijven. De groeicyclus verder doorlopend ziet de producent zich geconfronteerd met toegenomen concurrentie en ruimte behoefte, er ontstaan ook steeds meer bereikbaarheids en parkeerproblemen. De verbeterde transporttechnologie en schaalvergroting helpen dan mee aan het besluiten tot verplaatsing. Tenslotte aangekomen in de rijpheidsfase loopt het aandeel van de industriële werkgelegenheid in de steden terug en is de periferie in opkomst.

De incubatietheorie

De basisgedachte van deze theorie is dat een bepaald gebied specifieke voordelen biedt ten opzichte van andere gebieden voor het starten van nieuwe bedrijvigheid. Ten aanzien van deze nieuwe bedrijvigheid gaat Kruyt drie gebieden af in Amsterdam. Het eerste gebied is de binnenstad. Daar constateert hij een zekere verschuiving of transformatie in de richting van bankwezen, financiële instellingen, maatschappelijke en zakelijke dienstverlening en hotellerie ten koste van industrie (w.o. kleding en textiel), groothandels-, winkel- en opslagactiviteiten. Bij het zoeken naar nieuwe vestigingen kijkt men nauwelijks meer naar de binnenstad. Een door Bureau Economisch Onderzoek van de gemeente Amsterdam verrichte case-study leert dat van de verlaten bedrijfspanden in de amsterdams binnenstad 60% van het vloeroppervlak weer in gebruik wordt genomen door eenzelfde type bedrijvigheid als vertrokken is, de rest, 40% van de opvolgers ontplooidde een niet economische activiteit. Het tweede gebied betreft de oude wijken rond de binnenstad, bijvoorbeeld de Pijp. Ook hier domineren de negatieve mutatiegegevens. Er heerst echter minder dynamiek dan in de binnenstad, het is allemaal wat statisch. Het stadsvernieuwingbeleid in deze wijken is thans gericht op behoud, herstel, beheer en versterking van het bestaande ste-

Wisselen zonder wachten

In den beginne was er niets. In no time zag je ze overal: Deze alle van engelse namen voorziene wisselkantoor-tjes; Change Express, Chequepoint, Thomas Cook. Rostra ging op bezoek bij de senior manager van Chequepoint Nederland, Mark Sumpter, een jonge engelsman gestoken in een keurig engels pak. Tijdens het gesprek zat een andere sympathiek ogende engelsman zwijgend doch losjes op het bureau. Beiden had je zo uit een engelse kostschool-film kunnen plukken.

Chequepoint startte zijn activiteiten in 1974 in London en richtte zich als eerste speciaal op de toerist. Al snel volgden de concurrenten, vooral doordat in Engeland in 1979 de change controls opgeheven werden. Deze wetten verhinderden het bestaan van wisselkantoren. In 1982 zat Chequepoint in Hong Kong en in 1984 in Amsterdam en New York. De banken waren in het begin grote tegenstanders. Er werden immers klanten weggepikt. Nu zijn ze door de banken geaccepteerd. 'Ze merken dat ze toch een andere klantenkring hadden dan wij', zegt Sumpter. Niet alleen banken hadden in het begin een voorbehoud tegen de wisselkantoren maar ook mensen die in Amsterdam wonen en werken. Weer zo'n agressieve uiting van de toeristenindustrie. Alsof er niet genoeg hotels, rondvaartboten en de-weg-vragende toeristen zijn. Maar al gauw merkte de amsterdamse stapper dat als hij zijn geld in het weekend vergeten was, hij om 11 uur 's avonds toch nog een cheque kon

verzilveren. Ook brandt er op sommige plekken nog licht en is er een teken van leven in winkelstraten die 's nachts een donker en spookachtig uiterlijk krijgen door de rijen gesloten rolluiken. De amsterdammer moet zich realiseren dat hij in een wereldstad leeft, aldus Sumpter.

In een wereldstad komen toeristen en op toeristen wordt winst gemaakt. Er komen steeds meer toeristen en de uitgaven nemen weer toe.

De winstmarge bij Chequepoint is ongeveer 9%. Op de vele soorten travellercheques ziet ± 6 tot 7 cent per gulden. Op cash geld wisselen wordt een half procent verdiend. Sumpter was niet erg scheutig met preciezere cijfers omtrent omzet en winst. Opdracht uit London. De panden verkrijgen was vrij gemakkelijk, zegt Sumpter, maar aangezien de huren in de binnenstad hoog zijn moet je op zogenaamde prime-locations gaan zitten. Er is

vooraf een verkennend onderzoek geweest naar de belangrijkste toeristenstromen, maar ook naar plaats en duur van het verblijf. Toeristen als voornaamste doelgroep dus. Op mijn vraag waarom toeristen tóch naar de in het algemeen duurdere wisselkantoren gaan antwoordt Sumpter dat de toerist van service houdt. Geen lange rijen en nummers trekken zoals bij de banken. Fast service is ook hier weer het toverwoord, net zoals bij een grote broodjes en gehakt fabrikant met filialen over de hele wereld. Sumpter zegt dat deze service uitgebreid gaat worden; verzekeringen, een alarmnummer voor toeristen in London, een nummer voor alle soorten toeristen-nood zoals acute financiële problemen, doktershulp etc. Chequepoint wil zich dus als een soort totale hulp en service instantie ontwikkelen, die zich ontfert over toeristen. Dat gaat er bij mij moeilijk in. Ik denk eerder aan kaalplukken. Als weerwoord komt Sumpter met het volgende voorbeeld. Er kwam een keer 's nachts een werkelijk stomdronken fransman bij chequepoint. Hij smeet 3000 franc op de balie en wilde hollandse florijnen hebben. We hebben hem tot f 200,- gegeven om hem tegen zichzelf te beschermen.

HTN

De SEF is meer dan een winkeltje

De SEF staat onder het gros van de studenten alleen bekend als een organisatie die studieboeken levert en syllabi en dergelijke verkoopt. Daar dit een bekende activiteit van de SEF is, behoeft deze activiteit geen verdere toelichting.

Minder bekend is dat de SEF subsidie verleent aan andere organisaties en/of studenten om bijvoorbeeld een lezing of een studiereis te organiseren. Deze laatste worden weliswaar door diverse instanties binnen de faculteit georganiseerd maar het kan wel eens leuk zijn om zelf eens bij de organisatie betrokken te zijn. Helaas zijn de liquide middelen vaak een knelpunt zodat het slechts bij hersenschimmen blijft. Om nu te zorgen dat het bij zo'n activiteit niet alleen bij ideeën blijft maar ook daadwerkelijk van de grond komt, zoals bijvoorbeeld de lezingencyclus

van Dwerg (Arbeid en arbeidsethos), heeft de SEF sinds januari 1985 een potje gecreeerd, genaamd stimulering studenten activiteiten (SSA), waarbij het bestuur van de SEF aan de hand van een aantal criteria bekijkt of je in aanmerking komt voor een subsidie.

Hieronder wordt in vogelvlucht de werkwijze beschreven.

In verband met de ruimte worden de criteria niet besproken en ik verwijs je daarvoor naar het reglement van de SSA die bij de SEF ter inzage ligt.

Je kunt een subsidie aanvraag bij het bestuur indienen waarin staat wat je wilt gaan doen. Gewenst is wel een specificatie van de uit te geven bedragen en de te gebruiken faciliteiten in de begroting op te nemen.

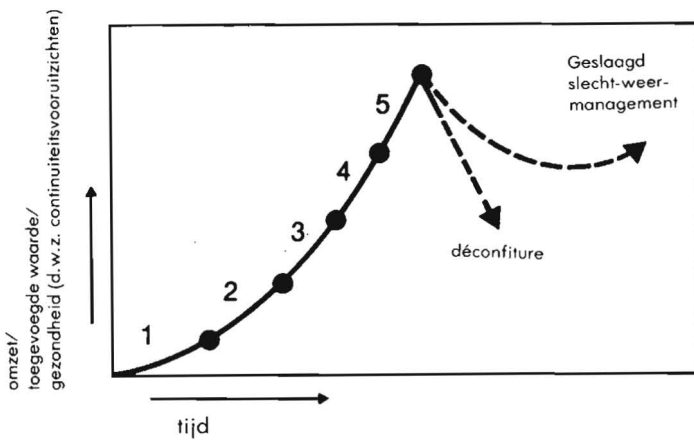
Als je nu geweldige ideeën voelt opborrelen, onderdruk ze niet maar bekijk of het mogelijk

is om deze ideeën uit te werken. Mocht je dan nog steeds enthousiast zijn en je denkt dat je het kan organiseren, schroom je dan niet om zo'n subsidie aanvraag bij het bestuur van de SEF te deponeren. Er is een ding dat je niet hoeft te bekijken en dat is of zo'n aanvraag wel gehonoreerd kan worden, laat dat het bestuur van de vereniging maar doen.

Mocht je nadat je dit stuk hebt gelezen nog vragen hebben, dan kun je deze vragen spuien aan de SEF-balie (kr. 2368) die dagelijks geopend is van 11.00 - 15.00 uur of donderdag middag tijdens de borrel (vanaf 16.00 uur). Leden van het bestuur zullen je met veel vreugde zoveel mogelijk opheldering willen geven indien mogelijk.

Jing Lan Man

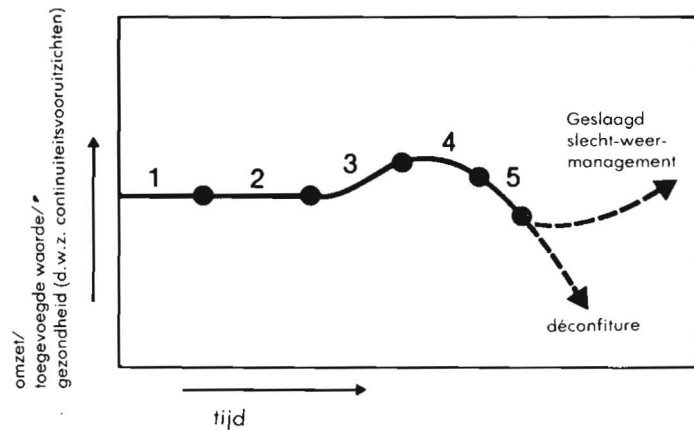
Expansie-trendbreukcrisis

Stadia:

1. Start van de onderneming
2. Snelle groei
3. De onderneming groeit uit boven lokaal niveau
4. Het grote project
5. Geruchten

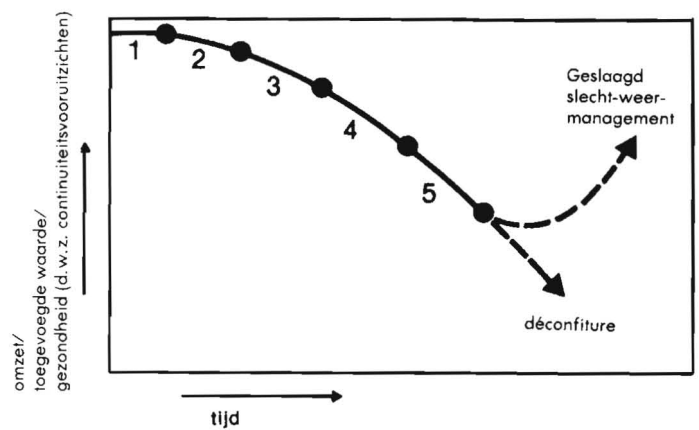
'Mid-life'-trendbreukcrisis

Stadia:

1. Voortkabelend bestaan
2. Dadendrang
3. Het grote project valt tegen
4. Problemen met het project worden manifest
5. Afglijden

Trendmatige crisis

Stadia:

1. Kentering in managementstijl
2. Stagnerende omzet
3. Het eerste verlies
4. Ontslagen
5. Het wanhoopsproject

zitter van het VNO ten tijde dat zijn bedrijf slecht liep

- aandacht op korte termijn problemen
- besluiteloosheid aan de top.

Men ziet de meeste bedrijven in problemen direct personeel ontslaan. Vaak heeft dit niet het gewenste effect, aangezien het alleen een kostenbesparing is op lange termijn en men er rekening mee moet houden dat er vaak (dure) afvloeiingsregelingen zijn.

Het probleem van crisis management blijft: door wie wordt de crisis manager in het zadel geholpen? De Ondernemingsraad kan geen andere manager benoemen, de Raad van Commissarissen is bang om zijn vingers te verbranden en de bankier voelt zich pas gerechtigd in te grijpen als de financiële cijfers dat toelaten.

Slechts door samenwerking van alle partijen kan er wat gebeuren binnen het bedrijf, want van een individuele partij valt weinig te verwachten.

Om me heen kijkend naar de bedrijven waarmee het (bijna) afgelopen is, herkende ik een heleboel van de beschreven symptomen. Alleen al daarom is het interessant voor (bedrijfs)economen, maar tevens ook voor het vroeg signaleren van problemen in het eigen of toekomstig bedrijf.

KB

Bron:

'Slecht-weer management. Mythe en werkelijkheid.' door L.A. van Gunsteren en R. Kwik. Utrecht/Antwerpen, Veen 1984.

Afgestudeerde bedrijfseconomen kunnen bij Akzo . . . . maken

Bij elk nieuw studiejaar speelt de vraag: wat straks?
Want studeren doe je ook voor een goede baan later. Bij Akzo bijvoorbeeld, waar **jonge bedrijfseconomen** interessante kansen krijgen.

Mogelijkheden voor carrière en promotie in de financieel-economische sector en in de commerciële sector in binnen- en buitenland.

Wat is Akzo?

Akzo is een internationale groep van ondernemingen met ongeveer 220 vestigingen in bijna 50 landen. Over de gehele wereld werken bij Akzo ruim 66.000 mensen.

In Nederland heeft Akzo 40 vestigingen, in West-Duitsland 25, in de overige Europese landen 80, in de Verenigde Staten 35. Maar Akzo heeft ook belangen in bijvoorbeeld Latijns Amerika en Zuid Oost Azië.

Via zes produktdivisies en een Amerikaanse divisie coördineert het internationale hoofdkantoor in Arnhem al deze activiteiten.

Innovaties voor de toekomst

Bij Akzo worden regelmatig nieuwe produkten en processen ontwikkeld en geïntroduceerd. Daarbij is bedrijfs-economische deskundigheid van belang voor investeringsbeslissingen en marktanalyses. Akzo innoveert op het gebied van vezelversterkte kunststoffen, chemische specialiteiten, verf- en beschermingssystemen en biotechnologie.

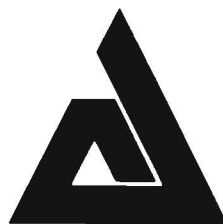
Gekwalificeerde medewerkers

Akzo wil voorop blijven en de verworven posities versterken. Daarom wil Akzo beschikken over excellente economen die vooral praktisch en sociaal-vaardig zijn ingesteld. Akzo vraagt een voltooide opleiding bedrijfseconomie met vakken als financial accounting en bestuurlijke informatiekunde of commerciële beleidsvorming en marketing management.

Uw toekomst en die van Akzo

Een loopbaan bij Akzo betekent een bijdrage leveren aan nieuwe activiteiten en ontwikkelingen op alle gebieden waarop Akzo internationaal werkzaam is: chemie en zout, kunstvezels en verf, farmacie en consumentenprodukten. Akzo werkt aan haar toekomst en wenst u succes met uw studie, voor úw toekomst. En misschien liggen er straks ook voor u promotiekansen bij Akzo. Als u daar eens over wilt praten, Drs. T.A. Schouten van de afdeling Personeelsbemiddeling en -ontwikkeling is uw gesprekspartner.

Akzo Nederland bv,
Postbus 472,
6800 AL Arnhem

AKZO vernieuwend
op vele markten

Informatie zeilreis 1986

Ook dit jaar wordt er door de SEF weer een zeilreis georganiseerd. Deze vindt plaats van *14 april t/m 18 april*. Er wordt gevaren met een oudhollands zeilschip, 'De Twee Gebroeders' (schipper Ernest Laane) en bij voldoende belangstelling zal er (indien mogelijk) een tweede boot gehuurd worden. Het schip heeft een gemeenschappelijke ruimte en een slaapgedeelte voor 18 personen. Er wordt gevaren op de Waddenzee en het IJsselmeer en elke dag stippelen we onze route opnieuw uit, afhankelijk van de windrichting en het weer. Tijdens het zeilen wordt er door de schipper op de nodige assistentie gerekend. De boot is uitgerust met reddingsvesten, zend- en ontvanginstallatie etc., dus voor de veiligheid is gezorgd.

De kosten bedragen dit jaar f 175,-, dit is inclusief boothuur, slaapplekken en eten. We zullen waarschijnlijk vertrekken en aankomen in Harlingen (reiskosten voor eigen rekening). Aan degenen die zich ingeschreven hebben wordt later nog een brief met nadere informatie toegestuurd.

Voordat je je gaat inschrijven voor de zeilreis moet je deze kleine lettertjes gelezen hebben.

- annuleren is na de eerste aanbetaling van f 100,- *niet* mogelijk !!!
- alleen op medische- of andere dringende redenen, zulks te bepalen door het SEF-bestuur, is annulering mogelijk.
- de tweede termijn van f 75,- dien je *uiterlijk* 27 maart betaald te hebben bij de SEF (liefst zo snel mogelijk). Doe je dit *niet* dan ben je je aanbetaling van f 100,- *kwijt* !!! en kun je niet meer mee.

Technologie en vakbeweging

De Nederlandse vakbeweging maakt moeilijke tijden door. Een teruglopend ledental, flexibele arbeidscontracten en de introductie van nieuwe technologieën vormen aanleidingen voor de vakbeweging zich op haar toekomstige positie te bezinnen.

Een discussiemiddag

Ook het district Amsterdam van de Industriebond FNV probeert nu de golf van bedrijfssluitingen en de daarmee gepaard gaande ontslagen voorbij lijkt nieuwe wegen in te slaan. Zo worden er nieuwe samenwerkingsverbanden tussen werkgevers en vakbond in de regio Amsterdam gecreëerd ten einde het scheppen van nieuwe werkgelegenheid te bevorderen. Vanuit de Economische faculteit en vooral de vakgroep Regionale Economie worden deze initiatieven ondersteund. Ten einde een bijdrage van de wetenschap aan de herorientatie van de vakbeweging mogelijk te maken werd op 12 december j.l. een discussiemiddag op onze faculteit georganiseerd. Drie hoogleraren gaven hun visie op de positie van de vakbeweging, waarna wetenschappers, vakbondsbestuurders en vakbondsleden over de aangedragen problemen discussieerden.

Werkgelegenheid in de toekomst

De invloed van de technologische ontwikkeling op de toekomstige omvang van de werkgelegenheid vormt natuurlijk een centrale vraag binnen de vakbondsdiscussie. Johan Muysken, hoogleraar Macro-Economie aan de Rijks Universiteit Limburg gaf een beeld van de actuele ontwikkeling van de Nederlandse werkgelegenheid, waaruit wellicht conclusies voor de toekomst zijn te trekken. De werkgelegenheid in de Nederlandse bedrijvensector is in de periode 1978-1983 van 4,7 miljoen naar 4,5 miljoen arbeidsplaatsen gedaald. Op grond van deze ontwikkeling voorspelt hij een verdere daling van het aantal arbeidsplaatsen tot 4,4 miljoen in 1988. De structuur van de werkgelegenheid is echter eveneens aan veranderingen onderhevig. De werkgelegenheid in de industrie neemt sterk af, terwijl in de dienstensector slechts een geringe teruggang van de werkgelegenheid tot 1988 verwacht wordt. Voor een deel is het groeiende aandeel van de werkgelegenheid in de dienstensector echter 'optisch bedrog'. Activiteiten, die vroeger tot de industrie werden gerekend zijn mede ten gevolge van de technische vooruitgang los van de industrie komen te staan en behoren nu tot de dienstensector. Muysken verwacht, dat deze tendens tot relatieve vergroting van de diensteneconomie zich zal voortzetten. Ook wat betreft de verdeling van de werkgelegenheid over functies zijn er verschuivingen aan de gang. De uitvoerende of 'blue collar' functies maakten in 1983 nog maar 29 procent van de totale werkgelegenheid uit. Nu is het al zo, dat meer dan 50 procent van de werkenden een wetenschappelijke, vakspecialistische, beleidsvoerende of administratieve

functie heett. Muysken voorspelt dan ook de komst van de witte boorden maatschappij in de nabije toekomst.

De effecten van de technologische ontwikkeling op de omvang van de werkgelegenheid op wat langere termijn zijn echter moeilijk te voorspellen. Veel hangt af van de balans tussen de negatieve en de positieve effecten van de technische ontwikkeling op de werkgelegenheid. Behalve, dat de technische ontwikkeling de produktiviteit vergroot en daardoor het aantal arbeidsplaatsen vermindert kan zij de totale produktie ook doen toenemen. Vooral nieuwe producten, die als gevolg van de technische ontwikkeling gelanceerd worden kunnen het totale produktievolume doen stijgen en daardoor de werkgelegenheid vergroten.

de conclusie, dat zij hierdoor vooral bedreigd worden voor de hand. Bieden de nieuwe technologieën, zoals de geprogrammeerde apparatuur ook geen nieuwe mogelijkheden voor vrouwen? Inderdaad zijn veel vrouwen in administratieve functies de laatste tijd op het gebruik van computers overgegaan. De tekstverwerkers hebben de schrijfmachines vervangen. Binnen de groep van computergebruikers neemt het aantal mannen echter sneller toe dan het aantal vrouwen. Onder de 100 mensen, die in Nederland in de automatisering werkzaam zijn, treffen we dan ook 29 vrouwen en 71 mannen aan. Mannen zijn in de hogere functies als ontwikkeling en programmering werkzaam, terwijl de gegevensverwerking aan vrouwen wordt overgelaten. Dit brengt Monika Triest op haar tweede stel-

---

Muysken: 'Op grond van deze ontwikkelingen voorspel ik een verdere daling van het aantal arbeidsplaatsen tot 4,4 miljoen in 1988'.

De positie van vrouwen op de arbeidsmarkt

Monika Triest, hoogleraar werkgelegenheidsvraagstukken binnen het emancipatiebeleid aan onze faculteit stelde vervolgens de vraag aan de orde, of de technologische ontwikkeling een kans of een bedreiging voor de positie van vrouwen op de arbeidsmarkt betekent. Volgens haar dienen we de ontwikkeling van de technologie niet als een datum op te vatten.

Technologie is wel degelijk beïnvloedbaar en beheersbaar en kan daardoor het onderwerp van zowel werkgevers- als werknemersstrategieën vormen. Op de korte termijn echter voorspelde zij, zal de technologische ontwikkeling een negatief effect op de omvang van de werkgelegenheid voor vrouwen hebben. Recente onderzoeken voorspellen een reductie van het aantal kantoorbanen in West Europa in 1990 tot de helft van het in 1980 aanwezige aantal. Omdat het vooral vrouwen zijn, die deze banen bezetten, ligt

ling, namelijk dat de technologische ontwikkeling de kwaliteit van de vrouwenarbeid zal verminderen. Vooral Duitse onderzoeken (bij voorbeeld van Kern en Schumann) komen tot de conclusie, dat technologische ontwikkeling tot een tweedeling op de arbeidsmarkt zal leiden. Aan de ene kant zal het aantal hoog gekwalificeerde functies toenemen, terwijl aan de andere kant veel laag gekwalificeerde functies zullen ontstaan. Het nu nog aanwezige middenkader in de bedrijven zal dus langzamerhand verdwijnen. Als men de ontwikkeling op zijn beloop laat zal deze polarisatie doorzetten en zullen het vooral vrouwen zijn, die een dekwalficatie van hun arbeidsplaats zullen ondergaan. Scholing alleen zal deze dekwalficatie niet kunnen voorkomen. Het is nu al zo, dat de schoolopleiding van vrouwen wordt onderbenut. Veel functies in de automatisering, die door vrouwen worden vervuld vereisen een opleiding van een dag of minder. Schoolopleiding wordt vooral als een indicator voor

flexibiliteit gezien. Een hoge schoolopleiding garandeert, dat vrouwen vele op zich eenvoudige taken snel kunnen aanleren.

ontwikkeling de hoeveelheid werk zal afnemen. Als gevolg van deze ontwikkelingen ontstaat er volgens hem een drietal groepen werknemers.

lijke arbeidscontracten per CAO te regelen. Naast onderhandelen zal echter ook overleg een belangrijk onderdeel van de toekomstige vakbondsactiviteiten dienen te zijn. Overleg op het niveau van het bedrijf over de organisatie van taken en het behartigen van de belangen van de diverse groepen werknemers. Om deze taken te kunnen vervullen, zullen de bonden naast bezoldigde bestuurders ook onbezoldigde werknemers dienen in te zetten. Alleen op deze manier, d.w.z. door decentralisatie en meer dienstverlening zal de vakbeweging in de toekomst voor grote groepen werknemers aantrekkelijk zijn.

Triest: 'De technische ontwikkeling zal vooral een negatief effect hebben op de omvang van de werkgelegenheid voor vrouwen'.

De werknemer 'nieuwe stijl'

Flexibiliteit niet alleen binnen het bedrijf maar ook op de arbeidsmarkt lijkt de toekomst te hebben. Deeltijdarbeid, oproepcontracten, in het algemeen een grote mate van mobiliteit lijken de traditionele arbeidscontracten steeds meer te verdringen. Ook hier zijn het vooral vrouwen, die men zich bij deze 'werknemers nieuwe stijl' voorstelt. Om aan deze gesignaleerde ontwikkelingen een halt toe te roepen zal o.a. de vakbeweging nieuwe instrumenten dienen te hanteren. Positieve actie lijkt bijvoorbeeld een geschikt middel om het proces, waardoor vrouwen vooral in de lagere functies terecht komen bij te sturen.

Ook Wim van Voorden, hoogleraar sociologie aan de Erasmus Universiteit signaleerde een bij ongewijzigd beleid optredende segmentatie en polarisatie op de arbeidsmarkt. Hij drukte het als volgt uit: de hogere functies zullen worden geprofessionaliseerd, de lagere functies zullen daarentegen worden geproletariseerd, terwijl de midden functies geëlimineerd zullen worden. Deze gang van zaken zou volgens hem gewijzigd kunnen worden door bij voorbeeld taken binnen bedrijven anders samen te stellen. Door binnertakenpakketten te variëren zou het zo mogelijk worden functies van een middenniveau te creëren.

Naast de dekwalificatie van veel functies, constateerde ook van Voorden, dat in eerste instantie als gevolg van de technologische

---

Van Voorden: 'Ik signaleer, een bij ongewijzigd beleid, optredende segmentatie en polarisatie op de arbeidsmarkt'.

In de eerste plaats zijn er de werknemers, die zich bij een situatie van min of meer permanente werkloosheid neerleggen. Ook werken met behoud van uitkering wordt door hen niet meer nagestreefd. Op de tweede plaats zijn er de mobiele werknemers, die zich met behulp van deeltijdbanen, tijdelijk werk en dergelijke overeind houden. In de derde plaats zijn er de traditionele arbeiders, die volledige, vaste banen hebben en nog met het traditionele arbeidsethos zijn uitgerust. In het algemeen constateerde van Voorden echter een vermindering van het arbeidsethos en daardoor een geringere greep van het arbeidsbestel op de samenleving.

Opties voor de vakbeweging

De vakbeweging kan ofwel de trend naar verzakelijking van de arbeidsverhoudingen volgen dan wel deze trend proberen te keren. In beide gevallen echter zal zij zich voor de 'nieuwe' mobiele werknemers dienen in te zetten. Dit kan zij doen door bijvoorbeeld ook deeltijdwerk, afroepcontracten en tijde-

In de discussie speelde vooral het begrip 'nieuwe werknemer' een belangrijke rol. Men vroeg zich af, of de tendens naar meer flexibele arbeidsverhoudingen door werknemers gewenst is, dan wel is afgedwongen door de slechte situatie op de arbeidsmarkt. Een van de deelnemers aan de discussie stelde, dat de vakbeweging de ontwikkeling naar meer flexibele arbeidsverhoudingen niet als een voldongen feit dient te beschouwen. Flexibiliteit kan ook bereikt worden door werknemers binnen bedrijven in de loop van de tijd verschillende functies te laten vervullen. In de daarvoor noodzakelijke omscholing zou de vakbeweging dan een rol kunnen spelen. Deze strategie vormt een alternatief voor de externe flexibiliteit, die nu aan het ontstaan is.

Arbeidsverhoudingen, die in de Verenigde Staten en Japan gebruikelijk zijn, lijken daardoor ook in Nederland gemeengoed te worden. Een dergelijke ontwikkeling naar meer flexibiliteit werd echter door veel deelnemers aan de discussie als ongewenst beschouwd.

Maria Brouwer

Oproep aan studenten en wp

Uit het lezersonderzoek is gebleken dat studenten en wetenschappelijk medewerkers interesse tonen om zelf eens een artikel voor ROSTRA te schrijven. De redactie was bijzonder verheugd dit te vernemen en hoopt dan ook binnenkort de bijdragen tegemoet te kunnen zien.

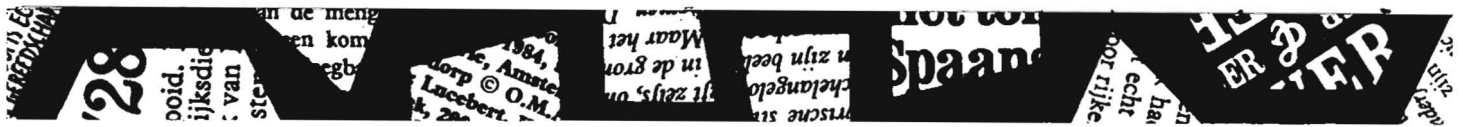
VAN DIEN ÷ CO*
TREEDT GRAAG
IN CONTACT MET
AMBITIEUZE
BIJNA
AFGESTUDEERDE
BEDRIJFS-
ECONOMEN M/V

Van Dien ÷ Co Accountants

Sollicitaties te richten aan Van Dien + Co Accountants,
t.a.v. de heer R.H. van Ede, afdeling personeelszaken,
Fizeastraat 2, 1097 SC Amsterdam, telefoon 020-5610111.

*Van Dien + Co is lid van Deloitte Haskins & Sells International. Een organisatie met 26.000 medewerkers in 71 landen.

Alkmaar Almere Amsterdam Apeldoorn Arnhem-Velp Breda Eindhoven Enschede Gouda 's-Gravenhage-Rijswijk Groningen-Haren Haarlem Heerlen
's-Hertogenbosch Hoogeveen Leeuwarden Lelystad Lochem Maastricht Oss Roosendaal Rotterdam Tilburg Utrecht Venlo Zaandam Zwolle
Willemstad (Curaçao) Oranjestad (Aruba) Philipsburg (St. Maarten)

- Padadapidi pepppepp boing padoe poe-poepoepoepoe peijijijiauw.
- Kan het stil zijn daarboven.
- Ja maar dit is avantgarde.
- Maar dan kunt u toch wel stil zijn.
- Dat kan niet stil, avantgarde.
- Dat kan wel.
- Nee dit soort niet.
- Probeer t u dan een ander soort, een stukje schilderen of zo, als het maar geen geluid maakt want ik wou graag verder gaan met het college.
- Wat doet u nu, u gooit een bus verf over mijn hoofd.
- Dat is ook avantgarde.
- Maar kan dat niet zonder een bus verf over mijn hoofd te gooien?
- Dat kan wel maar dat is een ander soort.
- Ik verzoek u nu vriendelijk doch dringend deze niet aan het college verwant zijnde kunstvormen te beoefenen in uw vrije tijd of desnoods in het academisch kwartiertje. Ik vervolg nu mijn verhandeling over Malthus hoewel ik eigenlijk beter zou kunnen overgaan op Marx, gezien de kleur van mijn hoofd.

- Nou, Malta ging er dus vanuit dat...
- Meneer?
- Wat?
- Meneer?

Avantgarde

- Professor voor u graag.
- Professor?
- Ja wat nu weer?
- U zei Malta in plaats van Malthus.
- O zei ik dat, u let tenminste op.
- Spanje-Malthus 12-1.
- Gaat u niet zo dicht voor me staan, wat is er, heeft u wat te vragen of is dit ook weer avantgarde?
- Nee, dit is devantgarde.
- Ja, als u zo bezig blijft zal ik u uit de zaal moeten verwijderen. De zogenaamde academische vrijheid mag dan groot zijn, maar er zijn grenzen.
- U begrijpt er gewoon niks van, daarom dreigt u mij eruit te schoppen. U weet niet eens wat avantgarde en helemaal niet wat devantgarde is.
- Dat weet ik wel. Maar kan ik nu verder gaan? Er staan nog wat doorgesneden nutsbergen op het programma en ik wou de vijfde afgeleide van Filipak behandelen.
- Zie je wel dat u het niet weet. Filifilifilifilifilifilifilipipipipipipipiak.
- Ah, dit is ook avantgarde.
- Hoe komt u daar nu aan? Nee dit is meer een vroeg plafonistisch tunetje dat traploos moduleert.

Belderok

ROSTRA februari special: DE BEURS

ROSTRA 129 is geheel gewijd aan de Amsterdamse effectenbeurs en de Optiebeurs. Maar liefst dertien artikelen staan in het teken van de belegger en zijn omgeving.

Zevental interviews

- *Baron van Ittersum*, voorzitter van de Nederlandse Vereniging van de Effectenhandel
- *Rienk Kamer*, beschouwd zichzelf als één van de weinige professionele speculanten in Nederland
- *Daniël van der Tuin*, werkzaam bij het beleggingsadviesbureau van Haften en Co. en secretaris van de Nederlandse Vereniging van Beleggingsanalisten
- *Bob van Leeuwen*, werkzaam als algemeen procuratiehouder bij van Haften en Co. en optiespecialist
- *Een hoekman*, een commissionair en iemand van een effectenafdeling van een bank

Beleggen

Prof van Ankum belicht het nut van het beleggen in effecten. Verder wordt er nog aandacht geschonken aan de misbruik van voorwetenschap. Voor degenen die nog niet thuis zijn in de wereld van de effecten zijn er ook nog twee inleidende artikelen over effecten- en optiebeurs. Tot slot wordt de architectuur van het beursgebouw nader besproken.

Lees deze special. U kunt er niet omheen.

De ondernemende student van vandaag is de Unilever manager van morgen.

Als Bedrijfseconoom bijvoorbeeld.

Unilever is een zeer gevarieerd bedrijf met een sterk doorgevoerd decentralisatiebeleid. Dat geeft ruimte aan management op verschillend gebied in relatief kleine werkmaatschappijen met een grote mate van autonomie.

Bedrijven die in omvang uiteenlopen van 20 tot 2000 medewerkers en naar aard te onderscheiden zijn in bijvoorbeeld massaproductiebedrijven, consumer-marketingbedrijven, transport-ondernemingen, researchlaboratoria, adviesbureaus, verzekeringsmaatschappijen en pensioenfondsen.

Er heerst een dynamisch, soepel ondernemersklimaat, met voor u levendig en afwisselend werk en een snel groeiende zelfstandigheid en verantwoordelijkheid.

In de Financieel-economische sector.

Veel aantrekkelijke mogelijkheden bij bedrijven als Van den Bergh & Jurgens, Calvé-De Betuwe, Unilever Vleesgroep, Unichema Chemie, Unimills, Norfolk Line en op het Unilever hoofdkantoor. Daarnaast brengt het grote aantal produkten differentiatie in problemen, werkklimaat en beleid.

Als bedrijfseconoom bent u volledig betrokken bij de financiële onderbouwing en evaluatie van marketing- en verkoopplannen en adviseert u bij investeringen. U reageert op prijsmutaties van grondstoffen en informeert het overige management over de financiële consequenties van verschillende ontwikkelingen en plannen.

Verder heeft u intensief contact met andere afdelingen als inkoop, engineering, productie. Al snel levert u een bijdrage in formulering en uitvoering van het beleid.

In Marketing

Onze produkten omvatten een fors deel van het totale aantal merkartikelen in Nederland. We noemen: Becel, Blue Band, Ola, Royco, Unox, Zwan, All, Robijn, Jif en Lux. Markt-leiders vaak, die hun weg snel vinden naar de consument.

De commerciële operatie die hiervoor nodig is, wordt echter steeds complexer. Maar daardoor ook uitdagender. Detailhandel en consument volgen kritischer dan ooit onze verrichtingen. Een hoog gekwalificeerd marketing-apparaat begeleidt de produkten vanaf de fase vóór introductie tot en met de consumptie.

Heeft u een commerciële achtergrond? Dan biedt een commerciële functie aan marketing- of verkoopzijde boeiende mogelijkheden. U werkt nauw samen met o.a. produktontwikkeling, productie, marktonderzoek, het reclamebureau en de bedrijfseconomische afdeling. Voor de financieel-economische sektor

en voor marketing zoeken wij jonge bedrijfseconomen tot 28 jaar. Als u belangstelling hebt voor de eerstgenoemde sector verwacht wij van u de bereidheid de post-doctorale opleiding voor registeraccountant te volgen. Wij geven hiervoor alle faciliteiten.

Eigen weg

Onafhankelijk van de discipline waar u wilt starten achten wij een sterke persoonlijkheid voor onze bedrijfseconomen van essentieel belang.

Een persoonlijkheid waarmee zij al in hun academische jaren uitblonden door ondernemingszin, zelfstandig denken en een brede maatschappelijke visie.

Zij bezitten het vermogen tot analyseren en het vinden van efficiënte oplossingen voor alle problemen die zich voordoen. Zij zijn bereid ook in het buitenland te werken en beschikken over teamvaardigheid, een flexibele geest, goede communicatieve eigenschappen en leidinggevende capaciteiten.

Het spreekt natuurlijk vanzelf dat wij zowel mannelijke als vrouwelijke kandidaten oproepen om te reageren.

Alle kansen

Bij Unilever functioneert elke manager in een team dat klein genoeg is om vaardigheden snel te onderkennen en persoonlijkheid en prestaties

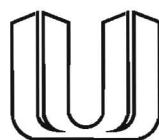
adequaat te beoordelen. Direct vanaf de startfunctie kan de bedrijfseconoom rekenen op een zorgvuldige begeleiding van zijn loopbaan, hetzij bij de Interne Accountantsdienst, hetzij op de bedrijfseconomische of de marketing- en verkoopafdeling van een werkmaatschappij. Begeleiding vindt plaats door training-on-the-job, door cursussen en seminars, vooral gericht op de ontwikkeling van managementcapaciteiten, door een voortdurende dialoog over ambities, kansen en persoonlijke groei op korte en lange termijn.

Dit alles om de kans van slagen zo groot mogelijk te maken en de professionele en individuele ontplooiing de aandacht te geven die ze verdienen. Het tempo van functiewisselingen in de eerste jaren is hoog en het werk gevarieerd.

Belangstelling?

Indien u voldoet aan de hoge Unilever eisen, bestaan er ruime carrière-mogelijkheden. Heeft u interesse en beantwoordt u aan het geschetste profiel, dan willen wij graag met u kennismaken.

Richt uw sollicitatiebrief met curriculum vitae voor de financieel-economische sector aan de heer R. Staal en voor de marketing sector aan J.F.C.M. Savonije, Algemene Personeel-zaken Nederland, Sectie Management Development, Nederlandse Unilever Bedrijven B.V., Museumpark 1, 3015 CB Rotterdam. Of tel: 010-644240 of 644256.

Unilever.

'n Wereld van Mogelijkheden.

Raad saam

Van de op 9 december in de faculteitsraad behandelde onderwerpen wil ik er twee bespreken.

Verplicht deel studie

Het eerste betreft een rapport van de onderwijscommissie over de samenstelling van het verplicht deel studie. De faculteitsraad had de onderwijscommissie in november 1984 gevraagd te kijken of er veranderingen in het verplichte deel van de studie nodig zijn. De in het rapport opgesomde aanbevelingen zijn grotendeels door de faculteitsraad overgenomen. Dit houdt ondermeer in dat er voorlopig geen principiële wijzigingen in de samenstelling van het verplichte deel te verwachten zijn. De puntenverdeling over de verschillende vakken blijft gehandhaafd. Voorts werd er met betrekking tot informatica, wiskunde en uitdrukkingsvaardigheid het volgende besloten.

Informatica

Een probleem vormt het informatica onderwijs. Bij de invoering van de twee fasen structuur in 1982 is er een keuzevak in de propedeuse fase geïntroduceerd. Dit is gedaan om studenten in hun eerste jaar niet alleen maar verplichte kost voor te schotelen. Een keuzevak zou motiverend werken.

Doordat zeer veel studenten denken dat ze het keuzevak informatica moeten kiezen wordt de oorspronkelijke opzet van het keuzevak gefrustreerd. Daarbij komt nog dat de maatschappij, vergeleken met 1981/82 een grotere informatica kennis van de afgestudeerde econoom verwacht.

Bovendien kan in de toekomst bij ons onderwijs veel meer de computer gebruikt worden dan in het verleden. Denk hierbij aan vakken zoals financiering en statistiek. Hiervoor is het noodzakelijk dat iedere student over dezelfde basisvaardigheden op het gebied van informatica beschikt.

Besloten is het komend studiejaar een basismodule informatica te introduceren. Deze basismodule is niet verplicht. Wel wordt de kennis ervan bekend verondersteld in het vrije doctoraal. (Naar mijn mening dus een verkapte verplichting.)

De module houdt in dat studenten tijdens hun reguliere programma zelf een maand kiezen waarin ze 20 tot 25 uur achter de computer opgaven moeten oplossen. Geleerd wordt dan om: 'practisch met de computer om te gaan' en 'algoritmisch te denken'. Er is géén afsluitend tentamen.

Het keuzevak informatica blijft bestaan en heeft als ingangseis de basismodule. De faculteitsraad is verdeeld over het wel of niet geven van studiepunten. Vier studenten (drie Nobassers en een AGE'r) vinden dat in het huidige systeem waarbij alles wordt beloond via studiepunten (gebaseerd op een 40-urige werkweek!) deze extra (verkapte) verplichting ook in studiepunten beloond moet worden.

De overige negen leden (zes docenten, twee

AGE'rs en de TAS) zijn van mening dat de administratie e.d. van de studiepunten te omslachtig is. Wel is men van mening dat de inspanning van de docenten, die normaal via de bij hun behaalde studiepunten beloond worden met formatieplaatsen, op een andere manier beloond moeten worden. Studenten krijgen dus geen beloning en docenten wel.

Als op iedere middelbare school informatica verplicht is kan de basis-module weer afgeschaft worden.

Wiskunde

In het rapport van de onderwijscommissie is tevens aandacht besteed aan het verplichte wiskunde-programma. Op het VWO wordt het wiskunde-I programma opgesplitst in wiskunde A en wiskunde B. Omdat het wiskunde A programma beperkter is dan het huidige wiskunde-I programma, moet de faculteit hiermee rekening houden. Er is een enquête aan de vakgroepen voorgelegd waarin gevraagd werd welke wiskunde-onderwerpen er behandeld moeten worden. De conclusie is dat de omvang van het verplichte wiskunde programma niet wordt uitgebreid, maar dat er wel aanpassingen binnen het programma nodig zijn. Aldus besloot de faculteitsraad.

Uitdrukkingsvaardigheid

Het rapport bevat ook nog enige aanbevelingen om de schriftelijke en mondelinge uitdrukkingsvaardigheid te bevorderen. Er worden drie studievertragende elementen onderscheiden, de onderwerpvaststelling, de begeleiding en de tijdsplanning. Besloten is de onderwijscommissie te vragen de problematiek van de uitdrukkingsvaardigheid voor de hele studie nog eens te bekijken. Wellicht kan er een cursus bibliotheekgebruik geïntroduceerd worden.

Accountantsexamen

Het tweede onderwerp dat ik wil bespreken en dat in de faculteitsraad is behandeld is de accountantsopleiding. Bij de tweede kamer ligt een wetsvoorstel waarin wordt bepaald dat postdoctorale beroepsopleidingen zoals de accountantsopleiding zichzelf moeten betalen. Dit wetsontwerp wordt hoogstwaarschijnlijk aangenomen. In de faculteitsraad bleek dat men graag deze opleiding bij ons wil handhaven. Er is een stijgende belangstelling van studenten voor de opleiding. In de concurrentiestrijd tussen de faculteiten om de gunst van de student vormt de beroepsopleiding ook een instrument. Alle vijf zuster-faculteiten willen de accountantsopleiding handhaven of verwerken (Limburg). De faculteitsraad heeft dan

ook uitgesproken dat de postdoctorale beroepsopleiding accountancy aan onze faculteit gehandhaafd moet blijven.

Eventuele samenwerking met de VU en/of het NIVRA is geen bezwaar. De betrokken hoogleraren is gevraagd spoedig met een plan te komen waarbij de financiering via collegegelden en het bedrijfsleven wordt geregeld. Per 1 september 1986 moet het geregeld zijn.

Rob Jorg

Promoveren in de USA

De economische faculteit van de Universiteit van Pittsburg zoekt bijna-afgestudeerde Europese studenten die belangstelling hebben voor een Ph.D. studie in de economie in Pittsburgh. Twee leden van de faculteit komen vrijdag 7 februari naar het Maupoleum om vragen van geïnteresseerden te beantwoorden.

Informatie ligt ter inzage op kr. 2149. Aanmeldingen bij de heer Cosijn, kr. 2150, tel. 525.4183.

scheltema holkema vermeulen | *boek ver kopers*

Een ruime keuze op het gebied van:
accountancy, financiering, automatisering, marketing
organisatie, economie, geografie

Abegglen, J.C. - Kaisha, the Japanese Corporation
How marketing, money, and manpower strategy, not
management style, make the Japanese world pace-setters
Basic Books 1985 f 55,00

Blotnick, S. - Hordenloop naar de top
voorspelbare crises in een zakenleven
Bruna 1985 f 34,50

Frazer, P. - Plastic and Electronic Money
new payment systems and their implications
Woodhead Faulkner 1985 f 172,45

the Future of the Automobile
the report of MIT's intern. automobile Program
Unwin paperback 1985 f 29,80

Girling, R.H. - Multinational Institutions
and the Third World
management, debt and trade conflicts
in the international economic order
Praeger 1985 f 55,00

Jansen, W. en H.P.M. Jägers - Analyse en beoordeling
van organisatie structuren
Kluwer 1985 f 65,00

Odink, J.G. - Inkomenshervdeling
enkele aspecten van de inkomenshervdeling door de
overheid in Nederland
Walters Noordhoff 1985 f 39,75

Pinchot, G. - Intrapeneuren
Hoe het kleinschalig ondernemen ingepast kan worden in
een moderne bedrijfsvoering
Bruna 1985 f 34,50

Preadviezen van de Ver. voor de Staathuishoudkunde 1985
de Weg naar volledige werkgelegenheid
Stenfert Kroese 1985 f 24,50

Reitsma, H.A. en M.G. Kleinpenning - The Third World in
perspective
Van Gorcum 1985 f 75,00

Ryan, B. - Management Accounting a contemporary
approach
Pitman 1985 f 54,85

Terzian, P. - Opec: The Inside story
Zed Press 1985 f 43,00

Trainer, F.E. - Abandon affluence
Zed Press 1985 f 43,00

Bericht: Wij zijn vanaf heden ook maandagmiddag van 13.00 tot 17.50 uur geopend.

scheltema | *boek*
holkema | *ver*
vermeulen | *kopers*

koningsplein 20
1017 BB amsterdam
tel. 020-267212